DE

časopis slovenskih delavcev

št. 23/24

Direktor: Marjan Horvat

Odgovorni urednik: Ciril Brajer

Telefoni – tajništvo: 313-942, 132-61-92
redakcija: 313-942, 131-61-63
naročnina in prodaja: 321-255, 133-52-55

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 23. maja 1996 • letnik 55

PRIORITETE

»V Sindikatu delavcev trgovine Slovenije na primer mednarodne dejavnosti nismo odrinili na rob. Enostavno še ni prišla na vrsto, saj je vsak normalen sindikat dandanašnji dobesedno prisiljen dati vso prednost svojemu temeljnemu poslanstvu, zaščiti interesov svojih članov!!!

Celo v Ljubljani, kjer je strnjena vsa oblast, finance, diplomacija in so potemtakem povprečni osebni dohodki kar visoki, se za to lažno bleščavo metropole skriva velika beda delavstva...«

Sandi Bartol, sekretar Sindikata delavcev trgovine Slovenije, v intervjuju na **3. strani DE.**

SOGLASJE K SOCIALNEMU SPORAZUMU IN ODLOŽENA SPLOŠNA STAVKA

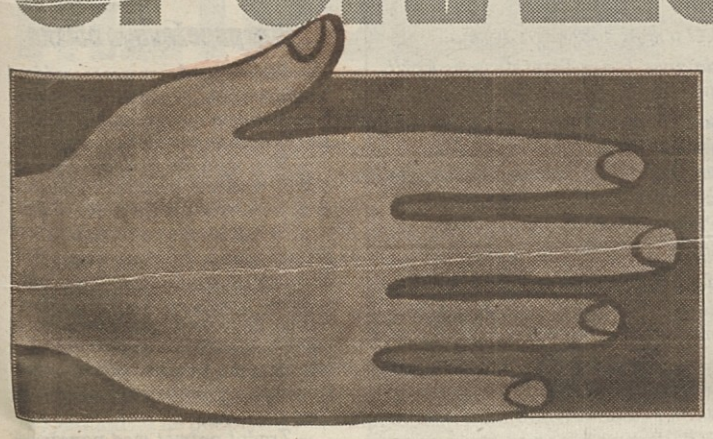

Z izredne seje Sveta ZSSS na 4. strani

KRHKI CVET SAMOZAVESTI

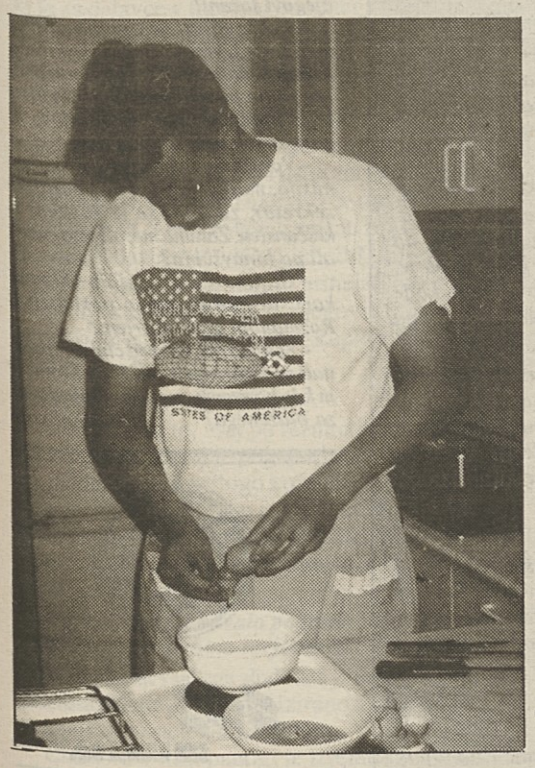

Na 10. strani predstavljamo mengeški Center za mlade odrasle

DE, sreda 14^00

S 1. julijem novi davki na plače

Kot nam je povedal **Brane Mišič**, bodo davek na izplačane plače podjetja predvidoma začela plačevati prvega julija. Takrat bo začela veljati tudi za štiri odstotke znižana skupna prispevna stopnja za socialno zavarovanje. Mišič pravi, da te spremembe v ničemer ne spreminjajo načina obračuna bruto plač in dohodnine za posameznega delavca.

Za obdavčitev izplačanih plač je v predlogu zakona predvidena posebna progresivna lestvica. Bruto plače do 85.000 tolarjev sploh ne bodo obdavčene, na plače od 85.000 do 95.000 tolarjev bo davek znašal en odstotek, od 95.000 do 105.000 bo 2-odstoten, od 105.000 do 115.000 3-odstoten, od 115.000 do 750.000 4-odstoten, nad to višino pa 6-odstoten. Davek se bo obračunaval na vsako plačo posebej in ne na povprečje v podjetju, kot je bilo sprva predvideno. Na podlagi tega novega davka bo državni proračun bogatejši za 11 milijard tolarjev.

Znižanje skupne prispevne stopnje za 4 odstotke bo podjetjem delovno intenzivnih panog (tekstilcem, lesarjem in usnjarjem) omogočilo povečanje minimalnih bruto plač na 53.500 tolarjev.

Vlada bo hkrati z zakonom o znižanju skupne prispevne stopnje poslala državnemu zboru še zakone: o davku na izplačane plače, davku na firme, spremembah davka na dobiček. Na podlagi teh zakonov bo pripravilal tudi spremembe letošnjega državnega proračuna. Vse te zadeve naj bi državni zbor obravnaval v paketu in po hitrem postopku.

F. K.

IZOBRAŽEVALNI SEMINARJI PRI ZSSS V POLNEM TEKU

O ključnem pomenu znanja o soupravljanju na 8. strani

OHRANITI PRAVICO DO PLAČANE STAVKE

UČITELJI IMAJO ČEDALJE VEČ NALOG IN VSE MANJŠE PLAČE

Sindikalni zaupnik

ODMEVI

Kršitev avtorskih pravic

DE, št. 22, 16. 5. 1996

Stanislavu Strajnarju, direktorju Dokumentarne d. o. o.

Spoštovani!

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije smo za letošnje praznovanje 1. maja izdali plakat avtorice gdč. Anke Štular, družbenice Dokumentarne d. o. o. Plakat smo v celotni količini natisnili točno po predlogi avtorice plakata.

Po že razdeljeni količini plakatov na Območne organizacije ZSSS so se v nekaterih Območnih organizacijah ZSSS odločili na lastno pobudo dotiskati na plakat bel napis »1. MAJ«. Kljub temu lahko zatrdim, da je v večini krajev v Sloveniji visel plakat brez tega napisa in lahko dodam, da je bil izredno ugodno sprejet med našim članstvom.

V celoti se strinjamo z vami, da takšen dotisk pomeni poseg v plakat brez avtoričinega soglasja. Zato se avtorici plakata gdč. Anki Štular za ta neljubi dogodek javno in iskreno opravičujemo.

Lep pozdrav in veliko poslovnih uspehov v prihodnje!

Rajko Lesjak,
sekretar ZSSS

Gospod urednik!

Glede članka Danska – dežela... g. Poberaja bi želel, če lahko v nadaljevanju pojasni, kako deluje sindikat v danskih tovarnah ***interno****. Namreč, v članku omenja, da je sindikat tam močno centraliziran. Ali imajo v tovarni profesionalca, če ga imajo, kako poteka komuniciranje med člani in zunanjim vodstvom sindikata?*

Hvala!

Matija Jakšič,
predsednik sindikata Tomosa

PREJELI SMO

Dimitriju Ruplu, županu Mestne občine Ljubljana Dimitriju Kovačiču, predsedniku Mestnega sveta Ljubljana Zvezi združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije Ljubljana

S slovesnosti ob odkritju spominske plošče slovenskemu mornariškemu odredu NOB na Planini pri Cerknem dne 27. 4. 1996 zahtevamo, da ukrepate proti odstranjevanju spomenikov, plošč in drugih znamenj, ki so bila postavljena v spomin na narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda in na njegove udeležence.

Odstranjevanje spomenikov, med njimi tudi spomenikov voditeljem slovenskega upora proti tujemu zavojevalcu, je žal že sestavni del načrta, da se izniči pomen narodnoosvobodilnega boja in njegova vloga v svetovni zavezniški koaliciji proti nacifašizmu v drugi svetovni vojni. Nikjer v Evropi se kaj takega ne dogaja. Tak načrt je v kričečem nasprotju z napori za utrjevanje neodvisnosti in suverenosti naše države ter njenih demokratičnih prvin.

Opozarjamo, da ne gre samo za nezaslišan odnos do osvobodilnega gibanja, marveč tudi za teptanje temeljnega civilizacijskega merila kot zgodovinske kontinuitete.

Udeleženci slovesnosti
na Planini pri Cerknem
Za Združenje borcev in
udeležencev NOB občine Piran
Riccardo Giacuzzo,
podpredsednik

Četrti maj 1980

Tega dne pred šestnajstimi leti je umrl zadnji velikan II. svetovne vojne. Skrivnostni človek, legendarni vodja balkanskih gverilcev. Človek, ki je vso različnost balkanskih narodov strnil v udarno jekleno pest. Človek, kateremu so sledili ne le jugoslovanski narodi, ampak tudi nekateri, ki so prišli v našo državo kot njeni sovražniki – okupatorji, pa tudi kot taboriščniki; to so bili pripadniki raznih narodov z območja SZ, Nemci, Italijani, Francozi, Grki in drugi. Združevala jih je neomajna volja in želja po dokončnem uničenju fašizma in graditvi novega, svobodnejšega sveta. Njegova zasluga je, da smo se lahko po vojni enakovredno postavili ob bok zmagovalcem nad fašizmom. toda vedno je poudarjal, da je to zasluga narodov Jugoslavije. Ko prelistavam časopise iz tega časa, povsod na prvih straneh javljajo žalostno vest: »Umrl je predsednik Jugoslavije, maršal Tito.«

Ogromno ljudi in skoraj vsi svetovni državniki so ga spremljali na njegovi poti k zadnjemu počitku. Časopisni naslovi so naznajali »Po Titu Tito«.

Žal ni bilo tako. Nacionalistični duh je ušel iz steklenice. Nekateri so hoteli biti enakopravnejši od drugih. Majhni bi morali postati še manjši. Podrediti bi se morali ne drugim narodom, ampak voždom, ki bi radi sedeli na vrhu piramide. Zavrgli so Titov nauk o enakopravnosti, poteptali njegovo delo, na katero so se ob točenju krokodiljih solz zaklinjali.

Rezultati so znani. Gospodarski polom, vojna v Sloveniji, razpad države, vojna na Hrvaškem in dolgoletna vojna v BiH, pogasila jo je šele tuja vojaška sila, a še vedno tli. Požar bo izbruhnil, ko bodo »gasilci« zapustili pogorišče. Nekaj milijonov nesrečnih in od Boga in ljudi zapuščenih in prevaranih revežev, mnogi med njimi z neozdravljivimi duševnimi in telesnimi ranami, tava po Evropi. Krivdo sedaj prekladajo drug na drugega. Toda krivi so vsi, kajti narodi se niso sprli. Narode so sprli politiki v svojem hlastanju po oblasti, in to počnejo še danes. Vsi pa trdijo, da se branijo, le kdo je potem napadel?

Tudi tisti, ki so takrat točili krokodilje solze, danes pljuvajo (ne vsi) po pokojnem velikanu II. svetovne vojne, legendarnem voditelju jugoslovanskih partizanov, ki so skoraj goloroki iztrgali iz rok okupatorju orožje, s katerim so ga pregnali skupaj z domačimi kvizlingi in osvobodili našo skupno državo, ki so ji priključili še tri četrtine ozemlja, ki je bilo pod petindvajsetletno italijansko okupacijo.

In če primerjam junaka krščanstva Jezusa Kristusa z ateistom Titom ter se zamislim ob današnjem početju nekaterih in nekaterih izpred dva tisoč let, med njima ni bistvene razlike, kajti oba sta odrešila svoj narod, potem pa je narod po njiju pljuval. Razlika je le v tem, da je prvi to storil s svojo smrtjo, drugi pa s svojim življenjem.

Toda ne vsi, veliko nas je širom po naši bivši skupni domovini, ki spoštujemo Titovo ime in napore ter žrtvovana življenja njegovih legendarnih borcev.

Ivo Leban,
Ozeljan

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

Podpis naročnika:

Podpisovanje proti odstranjevanju spomenikov je na petih mestih

Spoštovani g. urednik!

Na RTV in v slovenskih časnikih ste vedno objektivno poročali o stanju in poteku podpisovanja proti odstranjevanju spomenikov v Ljubljani. V tem obdobju so bile večkrat spremembe glede roka podpisovanja, pristojnih mest, enega ali več, in podobno. V javnosti je nastala zmeda.

Najprej je predsednik mestnega sveta Kovačič kot poklican in pristojen izjavil, da velja le podpisovanje na Magistratu, in to vsak delavnik od 8. do 15. ure, razen sobote. Zato me zaposleni še vedno sprašujejo, kako naj podpisujejo in uresničujejo svojo ustavno pravico in voljo, ko vendarle v tem času delajo. Izračunal sem, da če bi veljala samo ta odredba Kovačiča, bi v 29 dneh lahko od 170.000 volilcev, vsakemu dajmo minuto časa za izpolnitev in podpis, obrazec, podpisalo samo 13.920 Ljubljančank in Ljubljančanov, in še to v nepreglednih vrstah.

Janez Sodržnik, direktor mestne uprave, poklican in pristojen pa sporoča, da lahko podpisujemo vsak dan od 8. do 19. ure in v soboto od 8. do 13. ure, in to v središčih bivših občin v Ljubljani.

Mnogi, ki podpisujejo obrazce me opozarjajo, da so napisani dvoumno in nerazumljivo, tako da ne vedo, ali pomeni njihov podpis, da se spomeniki ohranijo, na mestu, kjer so, ali da bi jih odstranili.

Sporočilo

1. Podpisovanje poteka na Magistratu (kot doslej), v Šiški (Trg Prekomorskih brigad 1), v Mostah (Proletarska 1), na Viču (Trg Mladinskih delovnih brigad 7) in za Bežigradom (Linhartova 13).

2. Uradne ure za podpisovanje so na vseh mestih razen na Magistratu od 8. do 19. ure in ob sobotah od 8. do 13. ure. Na Magistratu vsak dan le od 8. do 15. ure.

3. Vse volivce in volivke, ki ste obrazec že izpolnili in ga overili, prosim, da ga oddate na zgoraj navedenih pristojnih mestih.

Šele sedaj so dane vse možnosti, da lahko uveljavimo svojo ustavno pravico in voljo za ohranitev spomenikov v Ljubljani.

Niko Lukež,
Podlubnik, Bavdkova 5, Ljubljana

Od Janeza Drnovška zahtevamo

Predsedstvo Neodvisnih Sindikatov Slovenije podpira prizadevanje VR Slovenije pod vašim vodstvom za polnopravni vstop Slovenije v Nato pakt.

Stališče našega sindikata je, da je polnopravno članstvo dolgoročno izredno koristno za miren razvoj ter napredek slovenskega gospodarstva, kar bo omogočilo dvig blaginje in s tem zmanjšanje brezposelnosti.

Glede na to, da se razmere na Balkanu in drugje še niso povsem umirile, je pospešeno delovanje v tej smeri politično modro dejanje, zato vas prosimo, da storite vse, kar je v vaši moči.

Vam kot predsedniku VR Slovenije pa še posebej izražamo podporo v vaših naporih, usmerjenih k priključitvi Slovenije v Nato pakt.

S spoštovanjem!

Rastko Plohl,
predsednik predsedstva NSS

Končno mi je prekipelo!

Po dolgotrajnem zavlačevanju z izvedbo volitev v svet delavcev (med drugim smo morali celo ponoviti iniciativni zbor in izvoliti novo volilno komisijo) – kar se je zgodilo že pred dvema letoma, se je končno vse ponovilo. Iniciativni zbori bi morali biti ponovno izvedeni do 20. januarja (pa spet niso bili vsi), zamujeni so bili tudi vsi ostali roki, od vodstva podjetja smo dobili le pomoč v obliki poskusa miniranja zborov, kar se mu je kot zavlačevanje tudi posrečilo z izgovorom, da so nezakonito organizirani?! Pri tem se je še posebno izkazal zadnji predsednik delavskega sveta in direktor mariborske blagovnice v isti osebi, ki se lahko pohvali tudi z »odličnimi« poslovnimi rezultati. Vse to se dogaja v preslavni ***Metalki Trgovini.***

Zavlačevanje sem ali tja, toda dan pred objavljenim dnem volitev, 6. maja, se je izkazalo, da je kandidatno listo svobodnih sindikatov prepozno vložil (za en dan). To je nesmrtna zasluga predsednice, ki se ji to žal ni prvič zgodilo. Sam sem med drugim moral kar dvakrat podpisati izjavo o potrditvi kandidature, ker je prva neznano kam izginila, poslana pa je bila predsednici volilne komisije! Najbolj zanimivo pa je, da sta se pojavili kar dve kandidatni listi – na drugi je kar 21 kandidatov, čeprav se jih voli samo 11 in je že sam sindikat predlagal več kandidatov (15 ali 16), kot se jih voli. Zanimivo, da te druge liste ni vložil kak konkurenčni sindikat, ker ga ni, temveč formalno skupina 50 delavcev. Temu seveda nikakor ne morem oporekati. Bolj zanimivo je to, da so se nenadoma za volitve v svet delavcev najbolj zagreli prav tisti, ki so mu prej na vse kriplje nasprotovali, in zdaj mnogi med njimi tudi kandidirajo, kar je sporno vsaj z moralnega, če ne tudi zakonskega vidika glede volilne pravice po ZSD. Čeprav sem od sedanjega vodstva podjetja navajen marsičesa in vedno znova mislim, da me ne more presenetiti, jim vedno znova, s pomočjo sindikalne pete kolone, uspe kaj takega.

Pred novim letom so npr. tik pred zdajci podaljšali sobotni delovni čas in uvedli celo nedeljskega. O ekonomskih rezultatih pa so previdno tiho. In sindikat je, pa ne po moji zaslugi, previdno molčal. V načrtu lastninskega preoblikovanja ni predvideno upoštevanje razlike za premalo izplačane plače ter še kup podobnih cvetk.

Najhujše je zdajšnje kadrovsko čiščenje, ko delavce poskušajo spraviti na borzo (tudi z dokupom let in odpravninami), istočasno pa zaposlujejo nove delavce enakega profila. To pa je že izigravanje, tako delavcev kot države. Zgolj zaradi pomanjkanja časa ne moremo naštevati drugih podobnih podvigov in prepričan sem, da jih bom pri takem sindikatu, kot je ta, lahko še kdaj drugič! Vsekakor pa zdaj izkoriščam priložnost in pozivam delavce, naj zamenjajo celoten izvršilni odbor sindikata, ker je napravil že preveč škode. Sam na sestankih z njimi vsekakor ne mislim več sodelovati!

Tugomer Kušlan,
Laze 72, Logatec

Sporočilo javnosti

Ker je TV tako občilo, da nima rubrik, v katerih bi ljudje lahko neposredno odgovarjali, kadar jih oddaje tudi neposredno zadevajo, se v takih primerih obračamo na časopise in jih prosimo za objavo odgovora. Tako je tudi tokrat.

V petek, 10. maja 1996, je bila zvečer na Studiu City oddaja, kjer sem skupaj z glavnima urednikoma RAŠ in MARS (študentski radio iz Ljubljane in Maribora) nastopil kot predstavnik za stike z javnostjo na Ministrstvu za kulturo. Pogovor je tekel korektno, voditelj ni na silo segal v besedo nikomur, vprašanja je postavljal korektno, in sicer tista, ki so bila pomembna. Lahko bi rekli, da je gospod Bojan Kranjc oddajo pripravil in tudi izpeljal na visoki profesionalni ravni – če ne bi bilo nekega »vendar« na koncu. Čisto na koncu oddaje si je gospod Bojan Kranjc namreč privoščil nekaj, kar je pravzaprav skalilo kakovost te oddaje.

Občinstvu je naznanil, da bi v oddaji moral pravzaprav nastopiti minister, dr. Janez Dular; bil je namreč povabljen, vendar se vabilu ni mogel odzvati, ker da je prezaposlen zaradi papeževega obiska. Bil sem v studiu, ker pa je bilo oddaje konec, nisem mogel več intervenirati, da to ne drži, res pa je, da sem ministra nadomestil jaz, ker je on imel tisti večer drugo, že veliko prej dogovorjeno obveznost.

Minister je bil prizadet, ko so mu povedali, kakšen je bil konec oddaje – oddaje namreč sam ni videl, ker je bil res zaposlen, vendar nikakor ne s papeževim obiskom. Pa tudi če bi bil s tem, ni korektno, da novinar izrabi kaj takega kot ceneno kost, ob katero se lahko spotikamo brez pravega vzroka.

Minister ugotavlja, da bo ob taki nekorektnosti težko konstruktivno sodelovati s Studiem City.

Ministrstvo za kulturo,
za stike z javnostjo
Peter Božič

»Čudež se je zgodil!«

je vreščala Marjanca s klanca in begala sem in tja kot napol povožena kura in se križala in padala na kolena in bila vsa blažena ob misli, kako zadovoljni bodo sveti foter in njegovi štirje mulci, ko bodo prišli na obisk v to našo čudežno deželo. In seveda je ta senzacija takoj prišla na ušesa svetemu divanu, ki je svojim svetim pručkam takoj naročil, naj komisijsko ugotovijo, kako je s tem čudežem. Kajti tak čudež bi tudi na smrt razočaranemu Slomšku morda lahko prav prišel.

In so svete pručke stvar vzele v roke, jo obračale sem in tja, natančno preštudirale – in napisale poročilo:

1. Jasno je: čudež se je zgodil! O tem ni nobenega dvoma.

2. Zgodilo se je namreč, da je delavec Janez Tazmatran po božji volji in neznanski previdnosti kupil avto. Pravcati avto!

3. Gospod delavec Janez Tazmatran je kupil avto megane, kar pomeni, da me gane in imam potem nekoliko solzne oči. Ampak tudi ne preveč solzne, Janez Tazmatran vedno tako jamra zaradi svoje usrane plače, ki je komaj tolikšna kot poslanska malica, potem pa gre in enostavno kupi tako veliko in moderno koreto megane.

4. Ampak če stvar (namreč avto) bolj natančno pogledamo, ni kupil avta megane, ampak temu zelo podoben avto jugo, letnik 1981, na en žaromet slep in na dva amortizerja šepav. Toda po zaslugi božje previdnosti je tudi to nekaj in vsekakor več kot nič.

5. Toda (mater mu..., vedno je vmes neki toda!), torej toda pokazalo se je, da po veliki božji neprevidnosti Janez Tazmatran ni kupil avta jugo, letnik 1981, ampak moped tomos, letnik 1973, brez sprednjega blatnika (ki pa ni franc blatnik) in brez motorja, kar pa pomeni, da je zelo vprašljivo, če je to sploh moped, ker je stvar (namreč avto, ki je moped pa tudi ne) bolj taka kot navadno kolo, letnik 1969.

6. Potem pa se je zgodil čudež! Delavec Janez Tazmatran je zapustil bife »Marjanca s klanca«, kamor ga je na dva deci povabil njegov kolega, ki je pravkar dobil polovico januarske plače. Potem pa je pred bifejem tako razsajal in tako grdo govoril, da so vsi na kup leteli, med njimi tudi Marjanca s klanca, naša priča pri nastanku čudeža, in slišali, kako je Janez vpil, da bo spet hodil, samo še z nogami hodil, samo še peš hodil. In tako je bilo jasno:

»Madona, Janez je shodil. Spet bo lahko hodil!«

»Ja hudič, saj že hodi! Pa ne samo hodi, glej ga, kako trapa sem in tja in se dere kot grešna duša.«

»Aja, prej pa ni hodil! Zdaj pa hodi! Ježešmarija, pa še kako hitro hodi! In od samega veselja preklinja kot razbojnik.«

»Ja, saj ni čudno, od veselja se mu najbrž malo meša. Ali pa kar močno. Saj bi se vsakemu, ki bi spet shodil. Pa še brez dohtarske pomoči...«

»Ja, prmejduš, tole pa ni kar tako. Če tole ni čudež, ni nič!«

»Kaj? Čudež? Joj, ljudje, čudež se je zgodil! Janez Tazmatran spet hodi! Čisto peš hodi s svojimi nogami! Čudež, ljudje, čudež se je zgodil!«

(Tako je vreščala Marjanca s klanca in begala sem in tja kot povožena kura in bila vsa blažena ob misli, v kako čudežni deželi živi.

7. Tako se je zgodil čudež, ki je nekako dvojne narave: gospod delavec Janez Tazmatran je kupil avto megane in tudi ponovno je shodil. Ta čudež je treba vpisati pod zaporedno številko 143677–SLO.

8. Nedokazljive pa so naknadne in nesporne strokovne ugotovitve, ki se nanašajo na nekatere govorice. Te govorice zelo neodgovorno širijo ateistični krogi in drugi taki antikristi z namenom, da cerkvi kot instituciji ne bi vrnili gozdov. Bistvo teh govoric pa je, da Janez Tazmatran ni kupil avta, ampak so mu kolo ukradli, ko je šel na dva deci. Zato je seveda jasno, da mora zdaj hoditi, ker nima denarja, da bi si kupil kolo ali avto.

9. Ker pa sta gospod Slomšek in njegov tajnik, ing. Šuštarjev Lojzek, nekoliko razočarana, ker prvoimenovani še ne bo takoj beatificiran, naj se ta čudež pripiše g. Slomšku. To naj potem pospeši njegovo beatifikacijo, na katero naj bo osebno povabljen še letos. Po beatifikaciji pa naj ima g. Slomšek strokovno predavanje o slovenskih čudežih moderne dobe.

(Temu poročilu sledijo številni nečitljivi podpisi svetih pruč).

(Tem podpisom pa sledi P. S.: Če pa se bo g. Slomšek kljub temu čudežu pritožil, ker še ne bo beatificiran ob obisku svetega fotra in njegove mularije, naj se ta čudež pripiše gospodu dr. Janezu Novšku, predsedniku slovenske vlade, in sicer za njegov prispevek k njegovi čudežni zgodbi o uspehu.

Amen.)

Na osnovi originalnega poročila sestavil

Brane Praprotnik

Analiza papeževega obiska

– Slišati je, da so prometniki na železniških postajah dobili novo opremo. Oblečeni bodo v mašni plašč, namesto z loparčkom pa bodo mahali s križem.

– Novo opremo so dobili tudi policaji; namesto pendreka gumijast križ, namesto lisic pa rožni venec.

– Nekaj novega so se naučili tudi pri pobiranju kazni za prometne prekrške, namesto s položnico boste lahko ustrezen znesek vrgli kar v cerkveno pušico. Za prekrške zoper javni red in mir je predvideno tudi določeno število očenašev in zdravamarij, pri povratnikih pa romanje po kolenih na Brezje.

– Zračni promet med papeževim obiskom je bil prepovedan zaradi varnosti, da ne bi kdo slučajno zadel katerega od številnih angelčkov, ki so krožili v tem času na Slovenijo.

– Edini razlog, zakaj Slomšek še ni bil proglašen za svetnika, je to, da je mariborski škof Kramberger blagoslovil stadion v Ljudskem vrtu, kar je glede na kvaliteto tam prikazanega nogometa blagoslavljanje legla smrtnega greha.

– Papeža je božja previdnost med obiskom v Sloveniji prav gotovo obvarovala, vendar Šteru in krščanskim demokratom vsekakor ni nič pomagala.

– Pozitivni učinki papeževega obiska se bodo začeli kazati šele pozneje, ko si bodo številni obiskovalci iz tujine želeli ogledati, kakšen je klerikalizem v praksi.

– Edini doslej dokazani cerkveni čudež na Slovenskem je anketa za Slovenca leta in zmaga Lojzeta Peterleta po zaslugi logaškega župnika. Torej ima vse pogoje, da bi bil proglašen za blaženega. Saj so blaženi tudi njegovi farani!

– Kot je slišati, je Civilna zaščita med papeževim obiskom poskrbela tudi za pitno vodo. Pa ni bilo potrebno, ker zanjo poskrbijo že številni birti in jo prodajajo kot vino. Tudi to je eden od slovenskih čudežev!

– Vprašanje za kongregacijsko komisijo: moj šef je bil včasih partijski sekretar, zdaj pa se je zasukal h krščanstvu. Zanima me, ali je to čudež ali pa hinavščina?

– Če pri svetništvu ni šlo s Slomškom, bi morda lahko poskusili z Rožmanom ali Šinkarjem?

– Zanima me, ali med čudeže spada tudi sponzoriranje NK Mag Korotan in kdo bo s tem v zvezi kandidiral vsaj za blaženega?

Antikrist

SKB BANKA D.D.

DE časopis slovenskih delavcev

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 1000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 279 • Direktor: Marjan Horvat, tel. 313-942, 132-61-92, faks 311- 956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, tel. 131-61-63, 313-942 • Novinarji: 13-16-163 • Časopis urejajo: Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Tomaž Kšela (Sindikati), Damjan Križnik (Sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (Sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Brane Bombač (oblikovalec in računalniški prelom), Sašo Bernardi (fotografija) in Jožica Anžel (tajnica), tel. 313-942, 132-61-92 • Naročnina: 321-255 • Marketing: 321-255, 133-52-55 • Posamezna številka stane 230 SIT • Žiro račun: 50101-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana

SANDI BARTOL je takoj po lanskem prazniku dela s šefovanja v Območni organizaciji ZSSS za Gorenjsko presedlal na funkcijo sekretarja Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Ko ga je takrat zaradi pogovora za DE iskal Damjan Križnik, ga je tako težko našel, da je to uporabil za eno od vprašanj. Odgovor je bil, da mora biti vsak dober sekretar republiškega odbora vsaj tri dni tedensko med delavci na terenu.

Tudi ob zapisu obletnice njegovega dela je bilo podobno. Mož je še vedno težko dosegljiv. Vsaj na Dalmatinovi 4.

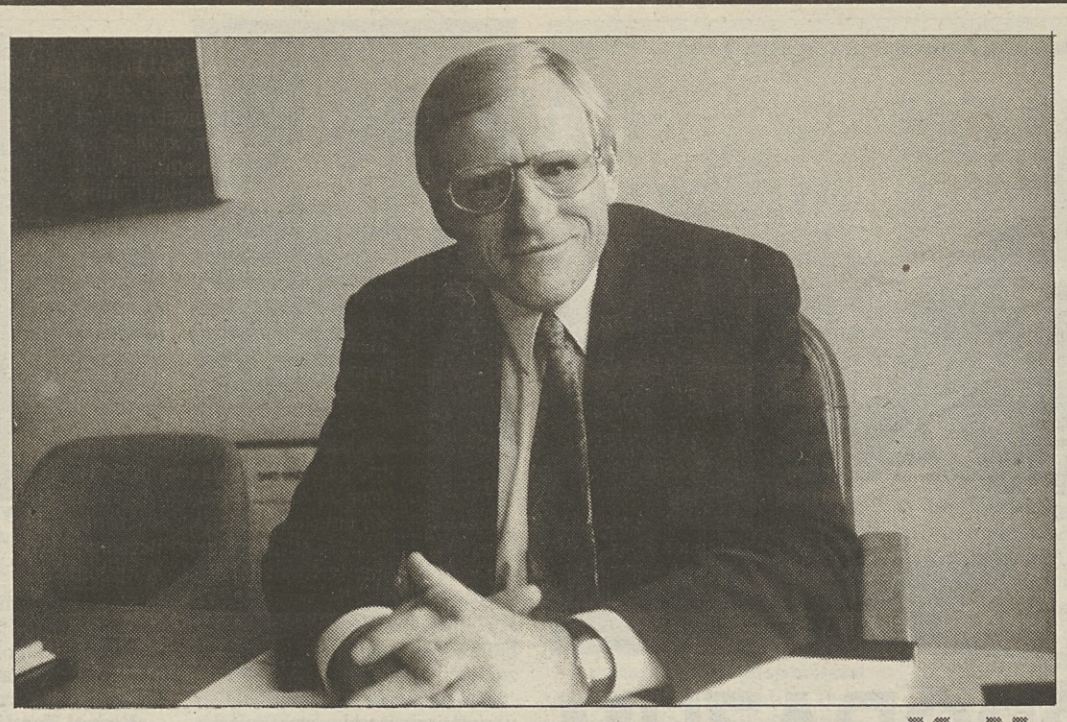

ZA POTEMKINOVSKO BLEŠČAVO METROPOLE – VELIKA BEDA DELAVSTVA

»Saj drugače ne more biti! Delavcem ni danes prav nič lažje, kot jim je bilo pred letom dni. To obdobje žal obeležujejo stečaji številnih podjetij, presežni delavci in reorganizacije, ki imajo menda edini namen krčiti delovna mesta. Kot v drugih panogah je tudi v naši naraščala brezposelnost, padala pa je socialna in gmotna varnost delavcev.

Še posebej to tepe zaposlene v zasebnem sektorju trgovin, kjer novodobni lastniki oziroma podjetniki nimajo ne znanja ne volje, da bi uredili delovnopravni položaj zaposlenih. Do tega jih ne pripravi ne zakonodaja ne podpisana kolektivna pogodba za našo panogo.

Zato smo morali v sindikatu večkrat in hitreje reagirati na odločitve vodstev družb in podjetnikov, združeni v ZSSS pa na odločitve oblasti in delodajalcev na državni ravni.«

Temeljna pripomba na rovaš države?

»Leto, ki je za nami, vsekakor nosi pečat interesa države, s katerim je hotela plače urejati z intervencijskimi zakoni. Za delodajalce pa je značilno, da so se trudili izničiti sistem kolektivnih pogodb.

Tudi zaradi omenjenih dejstev so pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine za lansko leto tekla več kot sedem mesecev. Delodajalci niso uspeli prikriti svoje temeljne taktike, zavlačevanja!«

Za vas pa je panožna kolektivna pogodba seveda temeljnega pomena...

»Prav sklepanje in podpis te pogodbe označujem za našo osnovno aktivnost, kar velja tako za njen tarifni kot za normativni del.

Naša pogajalska skupina je opravila veliko delo, ki je za delavce v trgovini izrednega pomena. Zato bi rad omenil njene člane: **Lado Rožič** jo je vodil, sodelovali pa so **Kristina Antolič, Iztok Špolar** in **Valentin Vidmar.**

Skupini je z vztrajnostjo in strokovnimi argumenti uspelo delodajalski strani dokazati upravičenost naših pogajalskih zahtev. Temu nasprotno so partnerji nastopali zgolj z argumenti moči in z že omenjeno taktiko zavlačevanja. S tem so hoteli znižati že tako skromne pravice delavcev in višino izhodiščnih plač. Zato je med pogajanji kar naprej prihajalo do zapletov, diskvalifikacij sindikata in njegovih pogajalcev in končno je vodja pogajalske skupine delodajalcev celo odstopil.«

Pravzaprav v vaš prid?!

»Morda celo to, vsaj po rezultatih sodeč. Ne glede na opisano ozračje pogajanj smo namreč uspeli podpisati tarifno prilogo kolektivne pogodbe naše dejavnosti, spremembe in dopolnitve te pogodbe, njeno veljavnost in veljavnost tarifne priloge pa smo navezali na veljavnost Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo.«

Lepo je slišati pohvalo pogajalske skupine, toda za njenim uspehom verjetno tiči še kaj?

»Uspešnost vsakega sindikata je med drugim odvisna tudi od njegove organiziranosti. Mi smo ta akt sprejeli ob koncu lanskega leta.

Članstvo v naši panogi je izjemno razpršeno in zato smo se zavzeli za organiziranje območnih odborov v vseh šestnajstih območnih organizacijah ZSSS. Veliko skrb smo odmerili tudi njihovi kadrovski sestavi. Območne odbore smo dobesedno oživljali in to je bila tudi ena od stalnih in prednostnih nalog vodstva republiškega odbora.

Seveda še nismo prav povsod poželi enakega uspeha, toda saj se meniva šele ob prvi obletnici!«

Rad bi vas pohvalil zaradi kakovostne in razvejane informativne dejavnosti, a se kot odgovorni urednik Delavske enotnosti skoraj ne morem ogniti vprašanju konkurenčnosti, morda bolje, vprašanju koncepta obveščanja v ZSSS in posameznih sindikatih.

»Res namenjamo temu področju veliko skrb. Prepričan sem, da je objektivno in celovito obveščanje članstva ena od temeljnih lastnosti in potreb dobre organizacije.

Naš sindikat je v letošnjem letu začel intenzivno dopisovati tako v sindikalno kot v strokovno časopisje. Smo edini sindikat v državi, ki ima brezplačno stran v reviji Trgovina. Če ti to ponudi tednik, ki skrbi predvsem za interese delodajalcev, je to že dokaz, da so naši članki aktualni in informacije strokovne. Potrdilo je tudi odmev med bralci, ki se na koncu kaže celo v povečanem včlanjevanju.

Gre torej le za neke vrste delitev dela in nikakor za konkurenco! Tudi v časopisu Delavska enotnost je Sindikat delavcev trgovine Slovenije reden »gost«. Številni informativni, strokovni in celo polemični članki dajejo našemu sindikatu prepoznavnost, pri članih pa občutek strokovne, delavsko naravnane organizacije.

Vodstvo republiškega odbora se trudi, da bi bila v vsaki številki DE vsaj ena informacija, ki je tisti teden zanimiva in poučna tudi za širši krog bralcev tega edinega delavskega časopisa v državi.

Končno se je naše vodstvo tudi dejavno vključevalo v osvežitev koncepta, saj nam mora biti vsem sindikatom še kako v interesu, da bo ta časopis še prijetnejši, zanimivejši in predvsem bran.«

Ko sem pred pogovorom listal vaše letno poročilo, sem opazil, koliko pozornosti namenjate delovnemu času. Prav za vašo panogo je to verjetno res izjemnega pomena?

»Prav ste opazili, problema smo se lotili kar se da strokovno in temeljito. Gradivo smo celo javno objavili in morda tudi na ta način vplivali na ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, da je vlada imenovala tripartitno strokovno interesno delovno skupino. Ta mora pripraviti pravilnik o obratovalnem času prodajaln.

Prav sindikat se lahko pohvali, da je med prvimi, vsekakor pa do roka, 20. 3. 1996, pripravil svojo delovno zasnovo pravilnika. Vanjo smo vgradili vse določbe, ki delavcem jamčijo tedenski in dnevni počitek, pravice iz kolektivne pogodbe ter vključujejo sindikat v presojo in izdajanje odločb o obratovalnem času. Predvsem brez sindikata ni soglasij za dežurne prodajalne.

Jasno, tudi pri tem se zavedamo, da bodo naše zahteve predmet nasprotovanj drugih interesnih skupin. Toda pri naših zahtevah bomo dosledni in vztrajni, saj gre za humane delovne in življenjske razmere naših članov. Humanejše, kot jih uživajo zdaj.«

Omenjate zahtevne naloge, govorili ste o skrbi za kadrovsko sestavo, ki jo sindikalno delo gotovo terja. Kako vam uspeva?

»Področju izobraževanja tako za trgovce kot za njihove sindikaliste posebej smo že odmerili nekaj aktivnosti. Toda to, mednarodna dejavnost in še kaj, so naloge, ki nas še čakajo.

Delo našega sindikata in njegovega vodstva je bilo namreč usmerjeno predvsem v temeljno sindikalno poslanstvo, kolektivno pogodbo, ki bo članom zagotovila človeka vredno življenje. Poskrbeli smo tudi za pravšen nadzor nad uresničevanjem te pogodbe in za sprotno obveščanje članstva o tem.

Mednarodni stiki, izobraževanje in drugo je moralo zaradi časovne stiske in prioritet pač počakati. Nikakor pa to ni odrinjeno!«

Kljub obremenjenosti in časovnim stiskam pa sem vaš podpis našel pod resolucijo ljubljanske organizacije Delavske zveze?

»Če bi vam naštel vse svoje dejavnosti, funkcije, konjičke, bi se verjetno prijeli za glavo. Toda ker gre za konkretno vprašanje: že ime stranke, Delavska zveza, pojasnjuje in utemeljuje mojo aktivnost v njej.

Tudi to, da delujem v njeni območni organizaciji za Ljubljano, ni naključje. Za bliščem metropole, kjer je skoncentrirana oblast, finance, diplomacija, se skriva velika beda delavstva. Statistika o visokih povprečnih zaslužkih v prestolnici daje izkrivljeno podobo.

Razpad bivše države je zrušil tudi velike gospodarske sisteme bivše in te nove države: Šipad, Jugoplastika, Borovo, vsi ti jugogiganti so imeli podjetja tudi v Ljubljani in delavcem v njih hudo trda prede.

Pa Slovenijales, Lesnina, Litostroj, IMP, ki so z razpadom države izgubili trge. Spet udarec za delavce.

Država enostavno ni odreagirala, delavce je prepustila samovolji vodilnih in izgubili so delo, kruh, perspektivo... Res je zrasla množica malih podjetij z malimi podjetniki. Malimi tudi po duhu, kar izpričujejo s svojim (ne)odnosom do delavcev. Pri odtujevanju premoženja, tam se kaže njihova veličina, pa pri izigravanju predpisov, goljufanju in zavajanju zaposlenih, nezakonitih odpuščanjih...«

In zato ste še tri dni na teden med člani?

»Najmanj! Tik pred pogovorom smo z vodstvom ZSSS ocenjevali socialni sporazum. Trdno sem prepričan, da razvoj Slovenije lahko temelji le na socialnem miru, tega pa brez ravnovesja med delom in kapitalom seveda ne bo. Po domače rečeno, bremena si moramo enakomerno razdeliti, doslej pa jih je brez dvoma nosil le delavec!«

Ciril Brajer

OBMOČNA ORGANIZACIJA DELAVSKE ZVEZE LJUBLJANA

RESOLUCIJA

MINIMALNA PLAČA NAJ ZAGOTAVLJA DOSTOJNO ŽIVLJENJE DELAVK IN DELAVCEV

ZA PREDSEDSTVO DELAVSKE ZVEZE LJUBLJANA JE SKRAJNO NERAZUMLJIVO POČETJE DELODAJALCEV, KI S TAKTIKO ZAVLAČEVANJA PODPISA SOCIALNEGA SPORAZUMA ZA LETO 1996 OGROŽAJO NAJMANJ 30.000 DELACK IN DELAVCEV, KI JIM ŽE Z APRILSKIM OBRAČUNOM PLAČ GROZI ZAJAMČENA PLAČA, PRI TEM PA ZAHTEVAJO ZA SVOJE MENEDŽERSKE PLAČE POPOLNO SPROSTITEV. TO BI PRAKTIČNO POMENILO RAZPAD PLAČNE POLITIKE V GOSPODARSTVU, ŽE SEDAJ REKORDNO RAZMERJE NAJNIŽJIH IN NAJVIŠJIH PLAČ PA BI SE ŠE BISTVENO POVEČALO IN BI BILO NAJVIŠJE V EVROPI.

DELAVSKA ZVEZA LJUBLJANE VZTRAJA, DA MORA BITI MINIMALNA PLAČA NA RAVNI SOCIALNE ZAŠČITE, KOT JE TO OPREDELJENO V EVROPSKI SOCIALNI LISTINI.

ZNESEK MINIMALNE PLAČE V LETOŠNJEM LETU NE SME BITI NIŽJI OD 50% POVPREČNE PLAČE V GOSPODARSTVU, KAR BI BRUTO ZNESLO 54.000.- SIT.

PRI TEM PA VZTRAJAMO, DA NAJ SE DRŽAVA IN PARADRŽAVNE INSTITUCIJE VSAJ PRI TEH PLAČAH DELNO ODPOVEDO VISOKIM DAVKOM IN PRISPEVKOM.

DELAVSKA ZVEZA LJUBLJANA POZIVA PARTNERJE NA TAKOJŠNJE NADALJEVANJE POGAJANJ ZA SKLENITEV SOCIALNEGA SPORAZUMA ZA LETO 1996, SICER SE BO DELAVSKA ZVEZA LJUBLJANA VKLJUČILA V VSE SLOVENSKO STAVKO, ČE JO BODO ORGANIZIRALI SINDIKATI.

V LJUBLJANI, 22.4.1996

PREDSEDNIK:
SANDI BARTOL

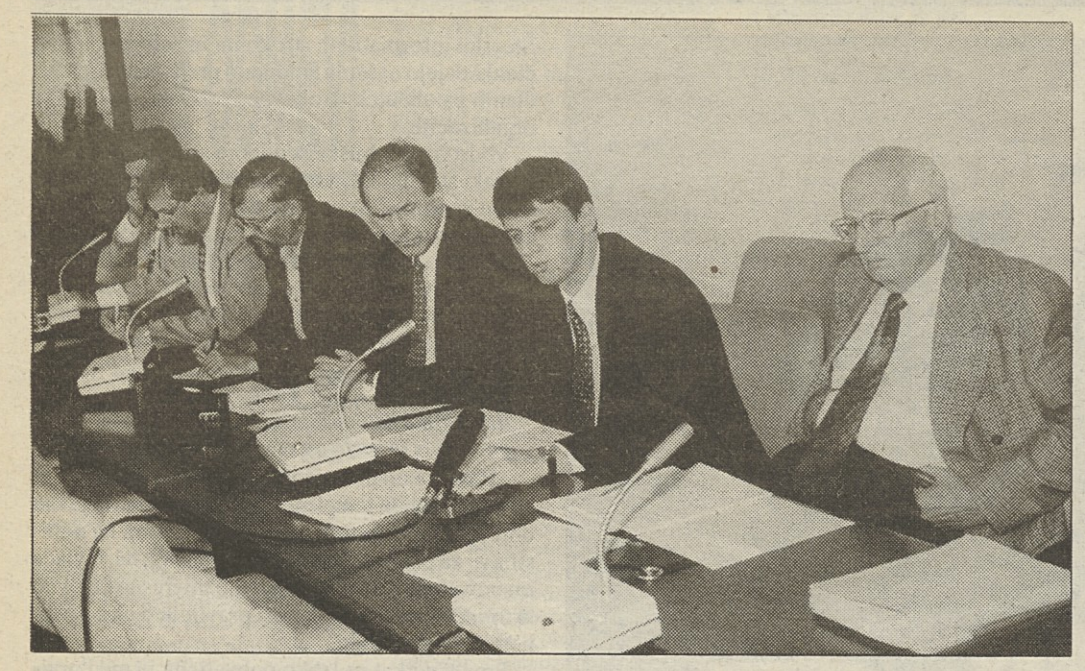

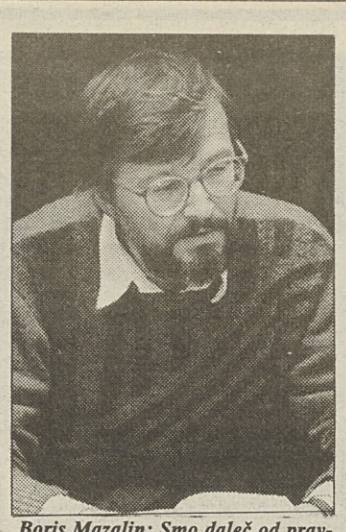

Boris Mazalin: Smo daleč od pravne in socialne države.

France Tomšič: Vlada naj direktorske plače uredi z zakonom.

Dušan Rebolj: Nove minimalne plače naj veljajo že maja.

SOCIALNI SPORAZUM POD STREHO

Pogajalci vseh treh socialnih partnerjev so prejšnji teden po večmesečnih pogajanjih parafirali socialni sporazum za letošnje leto. Čeprav morajo o podpisu odločili še njihovi organi, ni nobenega dvoma, da bo socialni sporazum uveljavljen s prvim julijem. Do takrat pa bo morala vlada narediti še marsikaj za njegovo izvedbo. Predložiti bo morala tudi separat o zaposlovanju, ki naj bi po mnenju sindikatov razrešil trenutno najbolj pereče družbeno vprašanje. Povečanje najnižjih bruto plač na 53.500 tolarjev bodo omogočila podjetja z nadpovprečnimi plačami, ki bodo nadomestila znižanje prispevnih stopenj za socialno zavarovanje.

Po končanih pogajanjih so pogajalci prejšnji teden na skupni tiskovni konferenci pojasnili, zakaj so pristali na podpis letošnjega socialnega sporazuma. Iz njihovih besed je jasno, da je s podpisanim najbolj zadovoljna vlada, v veliki meri pa tudi sindikati. Le delodajalci v parafiranem sporazumu ne vidijo zadostne razbremenitve gospodarstva, ampak le prerazporeditev davčnih bremen s šibkih na bogatejša podjetja. Očitno je, da delodajalci pričakujejo še kakšne ugodnosti iz paketa vladnih ukrepov za zaščito in ohranjanje domače industrije, še posebej delovno intenzivnih panog.

Anton Rop, minister za delo, je najprej povedal, da si je vlada za

Miran Goslar: Ne gre za razbremenitev gospodarstva, ampak za prerazporejanje obremenitev.

Anton Rop: V proračun ne bo priteklo 18 milijard tolarjev.

sporazum zelo prizadevala in je s parafiranjem zelo zadovoljna. Podpisani sporazum bo omogočil ohranjanje delovnih mest, zmanjševanje brezposelnosti, povečanje minimalnih plač in gospodarsko rast. Sindikati so svoje zahteve pravilno postavili in prav je, da od njih niso odstopili. Delodajalci pa so zahtevali pravo okolje za izvajanje takšnega socialnega sporazuma. Parafirana listina, ki naj bi bila sprejeta še v tem mesecu, nalaga vsem trem partnerjem tudi izvedbeno dolžnost. Rop meni, da so partnerji pristali na parafiranje zlasti zaradi vladinih ukrepov za razbremenitev gospodarstva. Obremenitev bruto plač v lesarstvu se bo zmanjšala za 2,62, tekstilni industriji za 2,96, v obutveni pa celo za 3,34 odstotka. Zaradi predlaganih ukrepov za razbremenitev gospodarstva bo vlada morala racionalizirati proračunsko porabo v vseh ministrstvih.

Miran Goslar, glavni pogajalec delodajalcev, pa je najprej opozoril na izjemno neugodne razmere za gospodarsko aktivnost. Delodajalci so se na zadnji seji zavzeli za radikalnejše ukrepe za razbremenitev gospodarstva in njegovo sanacijo. Predlagani ukrepi pa ne pomenijo zmanjšanja obremenitev gospodarstva, ampak le prerazporeditev bremen. Celovitejši program nujnih ukrepov bo po Goslarjevem mnenju morala pripraviti katera koli vlada, ki bo po volitvah prevzela krmilo. Naštel je tudi pozitivne strani parafiranega sporazuma. Na prvo mesto je postavil odpravo administrativnega omejevanja plač, ki je prejšnja leta spremljalo dogovarjanje

Dušan Semolič: Podpisal sem, ker bi sicer bili oškodovani zlasti najslabše plačani.

o plačah. Letošnji sistem bo odgovornost menedžerjev zelo povečal. Tudi prerazporeditev davčnih bremen na tiste z nadpovprečnimi plačami je po njegovem mnenju pozitiven dosežek. Pozitivne so tudi povečane davčne olajšave za tiste, ki dobiček namenjajo za naložbe.

Predstavniki sindikatov so navajali različne razloge za parafiranje socialnega sporazuma. **Dušan Semolič** ga je parafiral zlasti zato, ker bi neurejenost plačnega področja prizadela zlasti najslabše plačane delavce, in tudi zato, ker Slovenija še ni sprejela zakona o kolektivnih pogodbah. Ker je prenehal veljati lani sprejet zakon o najnižjih plačah, so bili na slabšem že pri zadnjih dveh izplačilih. Povečanje najnižjih plač za tri tisočake bo 30.000 zaposlenim bolj napolnilo plačilne kuverte. Tudi regres za dopust bo za delavce ugodnejši, v tekstilni in obutveni industriji bodo delavci dobili kar po dve svoji plači. Socialni sporazum je nastal ob dobrem sodelovanju med sindikati, je zaključil Semolič.

Boris Mazalin je menil, da so v primerjavi z lanskim letom določbe o plačah boljše. Zato je v imenu Konfederacije 90 parafiral le točko 5.5, ki zadeva plačno politiko. Drugih delov ni parafiral zaradi letos poslabšanih socialnih razmer v naši državi. Noben papir sedanjega stanja ne more izboljšati, je dodal. Posebej je opozoril na odsotnost pravne in socialne države. Po njegovem mnenju bi Slovenija potrebovala tudi celovitejši socialni projekt. Kritičen je bil tudi do urejanja položaja zaposlenih v negospodarstvu, kjer prihaja do podiranja dogovorjenih razmerij med zaposlenimi.

France Tomšič je menil, da bi sindikati lahko dosegli še več, če bi stavko napovedali skupaj. Menedžerske plače pa bi po njegovem mnenju morala vlada urediti s posebnim zakonom. Nezadovoljen je bil z eskalacijsko lestvico, ki bi po njegovih besedah morala uveljavljati največ desetodstotno zaostajanje plač za rastjo cen.

Tudi **Dušan Rebolj** je parafiral le plačni del socialnega sporazuma. Opozoril je, da bi nova minimalna plača morala veljati že maja in ne šele po 1. juliju. Dobili naj bi jih vsi, ki prejemajo zajamčene plače. Rebolj je opozoril tudi na nevarnost uravnilovke, ki bi lahko nastala zaradi novega davka na visoke plače. Temu bi se lahko izognili le s sprostitvijo pogajanj o novih kolektivnih pogodbah dejavnosti.

Očitke Mirana Goslarja, da je vlada namesto razbremenitve gospodarstva pripravila le prerazporejanje obremenitev (z njim se je strinjal tudi Dušan Rebolj) je minister **Anton Rop** zavrnil tudi s podatki. Zaradi zmanjšanja prispevnih stopenj in olajšav za naložbe v proračun ne bo priteklo skupaj 18 milijard tolarjev. Goslar mu je ugovarjal s podatki o previsokih javnofinančnih odhodkih. Če so se partnerji dogovorili za zaostajanje plač za rastjo cen, naj bi to veljalo tudi za javne finance, je dodal Goslar.

Franček Kavčič

Davek na plačilno listo

Zbirna prispevna stopnja za socialno varnost bo v drugi polovici letošnjega leta znašala 38 odstotkov. Znižanje za štiri odstotke se nanaša na prispevke, ki jih plačujejo delodajalci. Uveden bo nov davek na plačilno listo. Plače do 85.000 tolarjev ne bodo obdavčene, za bruto plače, večje od 750.000 tolarjev, pa bo veljal 6-odstotni davek.

16. izredna seja sveta ZSSS

SOGLASJE K SOCIALNEMU SPORAZUMU IN PRELOŽITEV SPLOŠNE STAVKE

Svet ZSSS je ta teden sklenil, da lahko njegov predsednik podpiše socialni sporazum za letošnje leto. Ker so na pogajanjih o socialnem sporazumu doseženi skoraj vsi cilji ZSSS, je vsaj zaenkrat odpadla potreba po splošni stavki, napovedani za 30. maj. O obnovitvi napovedi stavke pa bo Svet ZSSS odločal glede na potek podpisovanja socialnega sporazuma. Za stavko se bo odločil tudi, če državni zbor ne bo sprejel vsega, kar je potrebno za pravo veljavo in izvajanje socialnega sporazuma.

Ko je **Dušan Semolič** poročal o dosežkih na pogajanjih, je poudaril zlasti, da je podpis doseženega za delavce boljši od nadaljnjega zaostrovanja. Sploh pa cilj ni bila stavka, ampak večja pravna in socialna varnost ter za delavce ugodnejša plačna politika. **Gregor Miklič** je dodal, da je separat o zaposlovanju že pripravljen za obravnavo in odločanje, stališča ZSSS so vanj vgrajena.

Razprave o Semoličevem poročilu skoraj ni bilo. Le predstavniki KNG, gradbenikov, tekstilcev in usnjarjev, lesarjev, kmetijcev in živilcev so sporočili, da parafirano besedilo podpirajo. **Doro Hvalica** pa je vprašal, ali podpis socialnega sporazuma sindikate dejavnosti zavezuje k vzdržnosti od stavk. Semolič mu je odgovoril, da je bila takšna obveznost sindikalnih central črtana že pri pogajanjih pred dvema letoma. Iz te razprave je nastalo spoznanje, da se s podpisom socialnega sporazuma za sindikate delo šele začenja. Če hočejo priti do novih kolektivnih pogodb, bodo verjetno morali pokazati tudi svojo moč. Hvalica je podvomil še o pravilnosti usmeritve iz socialnega sporazuma, da bomo prišli v Evropo, le če bomo sprejeli njene standarde. Ker so naši standardi v kulturi za zaposlene ugodnejši, bi evropski standardi pomenili slabšanje, tega pa sindikat kulture ne bo dovolil. **Bojan Kramar** je opozoril, da podjetja niso naklonjena uveljavljanju kolektivnih pogodb. To se dogaja naprimer v Poslovnem sistemu Mercator, d. d., ki je za 4000 zaposlenih pripravil nov pravilnik o plačah, nadomestilih in drugih osebnih prejemkih. Sindikalisti so dobili predlog pravilnika, ki bo odpravil podjetniško kolektivno pogodbo. Ker ima oznako poslovna tajnost, ne vedo, kaj lahko z njim naredijo. Pravilnik pa daje šefom popolno oblast nad delavci, saj bodo sami odločali o delitvi stimulativnega dela plače, medtem ko bodo osnovne plače zelo nizke.

Dosežene cilje ZSSS na pogajanjih o socialnem sporazumu objavljamo v posebni preglednici. Pergam se je ta teden izrekel proti podpisu socialnega sporazuma. Gospodarska zbornica bo odločala v torek. Tega dne naj bi ekonomsko-socialni svet obravnaval separat o zaposlovanju, pregledal naj bi tudi zakon o izvajanju socialnega sporazuma. Podpis socialnega sporazuma je predviden za 29. maj. Če do podpisa ne bo prišlo, bo Svet ZSSS še ta dan ponovno napovedal splošno stavko. Splošna stavka pa bo tudi, če državni zbor ne bo sprejel več zakonov, ki bodo omogočili izvajanje socialnega sporazuma.

Franček Kavčič

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE
Ljubljana, 20.maj 1996

KAJ JE ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE DOSEGLA V SOCIALNEM SPORAZUMU ZA LETO 1996

Naziv	Predlog delodajalcev	Zahteve ZSSS pred napovedjo splošne opozorilne stavke	Doseženo v socialnem sporazumu za sprejem in podpis (16.5.1996)
1. Aktivna podpora razbremenitvi gospodarstva s poudarkom na delovno-intenzivne panoge	Znižati prispevke iz bruto plač	Znižati prispevke iz bruto plač	Znižani prispevki iz bruto plač za 4,1%
2. Zaposlovanje		Poseben separat socialnega sporazuma	Poseben separat socialnega sporazuma
3. Minimalna plača	48.400 SIT	54.000 SIT	53.500 SIT
4. Politika plač	Večji poudarek na splošni kolektivni pogodbi	Kolektivne pogodbe so osnovni in obvezni instrument politike plač	Kolektivne pogodbe so osnovni in obvezni instrument politike plač
5. Regres za letni dopust	70 % povprečne plače v gospodarstvu	105.000 SIT na delavca	Najmanj 102.000 SIT in do povprečne plače v gospodarstvu v zadnjih treh mesecih pred izplačilom regresa
6. Eskalacija	0,80% in velja le za izhodiščno ter minimalno plačo	0,80% za plače	0,85% za izhodiščne plače po tarifnih in plačilnih razredih
7. Prag inflacije		7% od podpisa socialnega sporazuma	8,8% od 1.4.1996
8. Plače poslovodnih delavcev	Masa plač - skupna za delavce po kolektivnih in individualnih pogodbah	Ločeno prikazovanje plač po kolektivni pogodbi in za delavce po individualnih pogodbah	Ločeno obračunavanje in prikazovanje plač za poslovodne delavce in za delavce po kolektivnih pogodbah
9. Notranje delničarstvo		Zakon o zaščiti notranjih delničarjev	Zakon o zaščiti notranjih delničarjev
10. Ureditev stroškov	Enotna ureditev obračuna dnevnic in drugih stroškov	Enotna ureditev dnevnic in drugih stroškov	Enotna ureditev dnevnic in drugih stroškov
11. Plače iz uspešnosti poslovanja	75% plače	Ena plača na leto	Ena plača na leto
12. Usklajevanje gibanj realnih plač	Realne plače v gospodarstvu ne smejo rasti več kot v negospodarstvu	Ta omejitev ni potrebna	Ta omejitev ni bila sprejeta

Brane Mišič

ZA SOLIDARNOST MED DELAVCI GOSPODARSTVA IN NEGOSPODARSTVA

V Murski Soboti je bila konec prejšnjega tedna druga seja konference območne organizacije ZSSS za Pomurje. Na njej so osrednjo pozornost namenili razpravi o socialnem sporazumu za letošnje leto. Najprej je sekretar območne organizacije ZSSS v Pomurju Janez Kovač člane konference podrobno seznanil s potekom pogajanj o socialnem sporazumu med predstavniki vlade, delodajalcev in sindikatov.

Danilo Šipoš, sekretar pomurskega območnega odbora Sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije, . je bil kritičen do eskalacijske lestvice, saj bi skladno z rastjo inflacije morale rasti vse plače in ne samo najnižje. Zavzel se je tudi za to, da bi po podpisu socialnega sporazuma socialni partnerji izdelali še podroben načrt za razreševanje problemov brezposelnosti, saj je v Pomurju, tako kot v vsej Sloveniji, čedalje manj delovnih mest.

"Prav je, da se dvigujejo minimalne plače, vendar ob tem v sindikatih ne bi smeli pozabiti tudi na vse druge plače, še zlasti pa ne na plače delavcev s srednješolsko in višješolsko izobrazbo, je dejala **Elizabeta Zadravec** iz bolnišnice v Rakičanu. "Ker se najnižje plače prilagajajo inflaciji, vse ostale pa ne, sedaj denimo v bolnišnicah skoraj ni več razlike med plačami tistih delavk in delavcev, ki opravljajo najmanj zahtevna dela, in med plačami medicinskih sester. To je velik problem, ki povzroča med zaposlenimi v naši bolnišnici in nasploh v zdravstvu veliko nezadovoljstva. Sicer pa je s politiko plač v Sloveniji sploh nekaj hudo narobe. Zaradi zdravniških plač se bo sprožil plaz, ki bo porušil celoten sistem plač v javnih službah in zavodih. Človek se nehote vpraša, ali ne gre pri politiki plač, ki jo sedaj vodi vlada, le za zbiranje točk pred volitvami?"

Alojz Zver iz Sindikata kovinske in elektroindustrije pa je opozoril, da se vse več delavcev srečuje s socialnimi problemi, kar priča, da plače nekaterih zaposlenih delavcev ne zadoščajo več za preživetje.

Janez Kovač je dejal, da bodo delavci v vseh tistih panogah ali podjetjih v Pomurju, ki bodo za svoje pravice stavkali več kot štiri ure, uživali podporo območne konference oziroma celotne organizacije. Ob tem je opozoril na nujnost spoštovanja delavske solidarnosti. Pred dvema letoma se delavci iz nekaterih boljših podjetij niso udeležili splošne opozorilne stavke, češ saj nam nič ne koristi, kar se ne sme več ponoviti.

"Nekateri delavci pa sploh ne vemo, ali lahko stavkamo ali ne," je dejala **Ivanka Kovačič** s sodišča in na ta način opozorila, da delavci v pravosodnih organih nimajo še niti svoje kolektivne pogodbe ne dogovorjenih drugih pravic. Za takšno stanje je odgovorno tudi vodstvo Sindikata delavcev v državnih in upravnih organih.

Suzana Horvath iz dvojezične osnovne šole I. v Lendavi pa je izrazila začudenje, da svet ZSSS ni za konec maja napovedal splošne opozorilne stavke delavcev v gospodarstvu in negospodarstvu. Glede na to, kaj se dogaja na področju politike plač, bi morali po njenem mnenju vsi člani ZSSS in vsi delavci nastopiti skupaj in tako pokazati svojo moč.

S tem, da bi morali ob opozorilni stavki manifestirati enotnost delavcev iz gospodarstva in negospodarstva, se je strinjal tudi **Marko Milič,** sekretar območnega odbora Sindikata delavcev v lesarstvu.

Razpravo o socialnem sporazumu so na konferenci sklenili s sprejemom stališč. Podprli so stališča ZSSS na pogajanih, hkrati pa terjali, naj eskalacijska lestvica velja za vse in ne samo za najnižje plače. Menili so, da bi morali napovedati splošno opozorilno stavko v gospodarstvu in negospodarstvu. Konferenca je podprla tudi prizadevanja delavcev v negospodarstvu za pravičnejšo delitev sredstev za plače.

Tomaž Kšela

BO O SINDIKALNEM PREMOŽENJU ODLOČIL DRŽAVNI ZBOR?

Svet ZSSS se je ta teden seznanil s potekom pogajanj o delitvi sindikalne lastnine, ki potekajo v posebni skupini reprezentativnih sindikalnih central. Kot je povedal **Dušan Semolič,** so se v tej skupini dogovorili, da bodo »Rejčevi komisiji« državnega zbora predlagali, naj za tri mesece odloži obravnavo predloga zakona o skupnem upravljanju sindikalnega premoženja, ki ga je s še dvema poslancema vložil Jože Pučnik. Menili so, da bi v tem času sami lahko našli formulo delitve premoženja.

Dosedanje razprave v delovni skupini so bile zelo politizirane. Vse strani so se strinjale, naj bo število članstva glavni kriterij za delitev. KNSS-Neodvisnost, ki ne pristaja na ugotavljanje članstva, pa želi, naj se pri njej posebej šteje, da je edina nova demokratična sindikalna centrala. Ta sindikalna centrala je predlagala, naj ZSSS dobi 40 odstotkov premoženja bivše Zveze sindikatov Slovenije, 30 odstotkov naj bi pripadlo KNSS. Drugi sindikati naj bi dobili 11 odstotkov, preostanek pa bi pripadel Pergamu in Konfederaciji 90.

Na sejo »Rejčeve komisije« pa je namesto Franceta Tomšiča, ki sodeluje v delovni skupini, prišla podpredsednica Alenka Orel. Ta je izjavila, da pogajanja neuspešno potekajo že šest let. Ker ni nobenih možnosti za dogovor med sindikati, je menila, da je treba »Pučnikov zakon« čimprej sprejeti. Tudi zaradi njene razprave je komisija s preglasovanjem sklenila, da je sprejem zakona, ki naj bi uredil lastninsko preoblikovanje družbene lastnine bivše Zveze sindikatov Slovenije, nujno potreben. Primerna podlaga za razpravo pa je že vloženi zakon. Predlagatelje je še zadolžila, naj pri pripravi zakona za drugo obravnavo upoštevajo mnenja drugih teles državnega zbora. Predlagatelji naj tudi ugotovijo velikost premoženja, ki ga upravlja bivša Zveza sindikatov Slovenije (verjetno je mišljena njena naslednica – ZSSS). Predlagatelji naj bi tudi opredelili kriterije za lastninsko preoblikovanje in določili deleže posameznih sindikalnih organizacij. Komisija je sindikalnim organizacijam priporočila, naj predlagateljem posredujejo usklajene kriterije za lastninsko preoblikovanje in določitev deležev posameznih sindikalnih organizacij.

Pučnikov predlog zakona je proučil tudi Sekretariat državnega zbora za zakonodajo. V mnenje je med drugim zapisal, da s stališča ustave in zakonodaje predlog ni jasen in razviden. Sekretariat predlagatelje sprašuje, ali so upoštevali, da je ustanavljanje in delovanje sindikatov svobodno, enako tudi včlanjevanje vanje. Sprašuje jih tudi, kdo je titular premoženja bivše Zveze sindikatov Slovenije. Zanima ga, ali je ZSSS s pridobitvijo pravne sposobnosti pridobila v upravljanje tudi omenjeno premoženje. Sekretariat meni, da je ustanovitev kapitalskega sklada za upravljanje sindikalnega premoženja subjekt zasebnega prava. Kapitalski sklad bi ustanovitelji lahko oblikovali s pravnim poslom, o njem bi odločili s pogodbo, ki se sprejema z dvetretjinsko večino.

F. K.

ČLANI ŠTUDIJSKEGA KROŽKA PRIPRAVILI TRIBUNO O SOUPRAVLJANJU

Problemi pri uveljavljanju soupravljanja, ki jih imajo delavci v številnih podjetjih, niso toliko pravne kot psihološke narave: živimo v obdobju, v katerem se vloga kapitala v proizvodno-poslovnih procesih poveličuje, medtem ko delu mnogi nočejo priznati vloge in veljave, ki mu dejansko pripada. To so med drugi poudarili na javni tribuni o soupravljanju z naslovom "Sindikat in svet delavcev – skupaj do delavskih pravic", ki so jo konec prejšnjega tedna organizirali v Slovenski Bistrici člani študijskega krožka pri območni organizaciji ZSSS za Podravje.

Poleg članov študijskih krožkov in sindikalnih zaupnikov so se v dvorani knjižnice Josipa Vošnjaka zbrali tudi številni menedžerji in drugi, ki jih je pritegnila zanimiva in aktualna tema.

Mentor študijskega krožka o problemih soupravljanja **Dušan Detiček** je uvodoma povedal, da so člani študijskega krožka izbrano temo študijsko proučevali od jeseni lanskega leta. V tem času so imeli 13 srečanj, ki so praviloma trajala tri ure, včasih pa tudi veliko dalj.

Stanka Janžič iz Mariborske tekstilne tovarne, kjer je predsednica sveta delavcev, je spregovorila o odnosih med sindikatom in svetom delavcev. Dejala je, da uspešnega dela sveta delavcev ni, če v podjetju ni dobrega sodelovanja med sindikatom in svetom delavcev. Če med njima prihaja do razhajanj, to praviloma izkorišča delodajalec, kar je za delavce izredno slabo. Po njenem mnenju lahko pravice delavcev učinkovito ščitita samo sindikat in svet delavcev skupaj, če seveda dobro delujeta.

Podobnega mnenja je bil tudi **Jože Emih** iz Impola, ki je posebej opozoril, da morajo biti člani sveta delavcev za svoje delo ustrezno usposobljeni. "Če svet delavcev deluje slabo, je boljše, da ga ni," je dejal. Zaradi tega je ena od temeljih funkcij sindikata, da se po svojih najboljših močeh trudi za usposabljanje članov sveta delavcev.

Fanika Šega iz Impola pa je opozorila na razlike med samoupravljanjem in soupravljanjem. Delavci v marsikaterem kolektivu tadva pojma zamenjujejo, čeprav je med njima velika razlika.

Članica študijskega krožka **Marija Šarman**, prav tako iz Impola, je na javni tribuni predstavila izkušnje, ki jih imajo s soupravljanjem v drugih evropskih državah. Naš model soupravljanja je najbližji nemškemu in avstrijskemu. V mnogih razvitih evropskih državah večje število članov sveta delavcev svojo funkcijo opravlja profesionalno. Tako lahko svet delavcev zares dobro opravlja svojo delo, kar je koristno tako za delavce kot za delodajalce.

Jože Bulf iz steklarne Luminos pa je govoril o vlogi delavskih direktorjev. Po njegovem mnenju bo njihov položaj zelo težaven, saj jih bo imenoval nadzorni odbor, odgovarjali pa bodo delavcem.

Član predsedstva ZSSS **Milan Utroša** se je strinjal s trditvijo, da je boljše, da sveta delavcev ni, kot da dela slabo. Zato mora sindikat svetu delavcev na različne načine pomagati. Opozoril je tudi na negativen odnos večine delodajalcev v Sloveniji do soupravljanja ter v zvezi s tem opisal prizadevanja in boj ZSSS za uzakonjenje pravice do soupravljanja. Šele splošna opozorilna stavka leta 1992, prizadevanja za vključitev Slovenije v svet Evrope ter konkretna prizadevanja sindikata so tedanje oblastnike prisili, da so vprašanje soupravljanja uredili z zakonom. O pravicah do soupravljanja, ki so zajamčene z zakonom, se delavcem sedaj ni treba več pogajati z delodajalci, pač pa jih morajo vsi skupaj uresničiti.

Menedžer **Adi Žunec** iz Impola je opozoril na vrsto dilem, ki se pojavljajo v zvezi z zakonom o soupravljanju, hrati pa dodal, da odprta vprašanja ne smejo biti ovira za uvajanje soupravljanja v podjetja. V Impolu imajo že dolgo vse pripravljeno za izvolitev svetov delavcev, čakajo samo še na začetek lastninjenja. Opozoril je tudi na nemajhne stroške, ki jih bo podjetje imelo z delovanjem sveta delavcev.

Temu zadnjemu je ugovarjala **Metka Roksandič,** voditeljica študijskih krožkov pri območni organizaciji ZSSS za Podravje. Po njenem mnenju so stroški za delovanje svetov delavcev še kako upravičeni, saj podjetje z njihovo pomočjo rešuje notranje konflikte, ki bi mu sicer lahko povzročili še dosti večje stroške. Opozorila je tudi, da dilem ni toliko, da bi bilo treba z volitvami svetov delavcev in uvajanjem soupravljanja kjer koli omahovati.

Vlado Belšak, sekretar Sklada za izobraževanje delavcev pri podjetnikih, je opozoril, da bi morali več razmišljati tudi o soupravljanju v majhnih podjetjih. Menedžer iz Preskrbe **Branko Vasja** pa je navzoče seznanil z izkušnjami dela sveta delavcev v njihovem podjetju. Svet delavcev sicer imajo, deluje pa ne prav dobro. Po njegovem mnenju bo prišel do prave veljave, šele ko bo končan proces lastninjenja. lahko

Posvet so strniliv misel, da je v naših podjetjih nujno potrebno izboljšati medsebojno komuniciranje in sodelovanje med delavci in delodajalci. Nujno je uveljaviti soupravljanje, saj brez tega v civilizirani družbi ni več mogoče uspešno delo in poslovanja podjetja.

Tomaž Kšela

SKEI PROTI BANKIRJEM

Kot je na tiskovni konferenci ZSSS ta teden povedal **Albert Vodovnik**, se pogajanja o novi kolektivni pogodbi dejavnosti uspešno nadaljujejo. Nova pogajalska skupina delodajalcev ima za razliko od prejšnje pozitiven odnos do predlogov sindikalistov. Sklenitev socialnega sporazuma na izid pogajanj ne bo neposredno vplivala. Glavno vprašanje je višina izhodiščnih plač, saj so bili na začetku zelo vsaksebi. Sporazumeti se bodo morali zlasti o enki, ki bi po predlogih sindikatov morala znašati 51.600 tolarjev, delodajalci pa so ponujali le nekaj več kot 47.000. Pogajanja se bodo nadaljevala v ponedeljek.

Ker pogajanja potekajo uspešno, je Skei do 30. maja zamrznil napoved splošne stavke, za katero se je članstvo odločilo z veliko večino. Tega dne bo Skei sklical konferenco, kjer bo ocenil rezultate pogajanj in se po potrebi odločil o napovedi stavke.

Aktivisti Skei pa ob obiskih v podjetjih kovinske in elektroindustrije ugotavljajo nenehno slabšanje položaja, ki je posledica pomanjkanja obratnih sredstev. Ker nimajo denarja, ne morejo organizirati niti naročene proizvodnje. Takšne probleme opažajo v olastninjenih in državnih ter družbenih podjetjih. O tem so se pogovarjali tudi z direktorji Litostroja, Verige, Finalca, Mariborske livarne in Lestra, podobno je v polovici slovenskih podjetij, pravi Vodovnik. Prav mogoče je, da bo Skei protestiral proti vladi skupaj z direktorji, skupaj bodo zahtevali tudi pojasnila o zadovoljevanju zahtev negospodarstva.

Zaradi nezmožnosti organiziranja proizvodnje grozi zaposlenim kovinarjem nov val odpuščanja. Sindikat se bo temu odločno postavil po robu, saj podjetja nimajo denarja za izplačila novim presežnim delavcem.

Skei bo s prstom pokazal na banke, posebej na Banko Slovenije, saj je denar iz gospodarstva zdaj pri njih. Vodovnik meni, da se banke še naprej sanirajo na račun gospodarstva. Obnašanje bank postavlja tudi vprašanje kredibilnosti vlade, saj njenih jamstev ne spoštujejo. Prav o tem bodo govorili tudi na konferenci Skei, ko bodo skušali na te probleme opozoriti tudi državni zbor.

F. K.

V MURSKOSOBOŠKEM CESTNEM PODJETJU SINDIKAT VARUJE DELAVSKE PRAVICE

"Delavci v Cestnem podjetju v Murski Soboti prejemamo plače po kolektivni pogodbi. Izhodiščna plača je v našem podjetju celo za 3 odstotke presegala določeno s kolektivno pogodbo. V lanskem letu so se glede na predlansko leto stroški dela v podjetju realno povečali za 3 odstotke, kar je tudi posledica nenehnega prizadevanja sindikata za pravilno in pošteno vrednotenje dela," pravi predsednik sindikata delavcev prometa in zvez v Cestnem podjetju Murska Sobota **Jože Jug.**

"Po izhodiščni plači smo med osmimi cestnimi podjetji v Sloveniji na tretjem mestu, po povprečno izplačani bruto plači pa šele na sedmem mestu," pravi Jug. "Človek se vpraša, zakaj prihaja med cestnimi podjetji do tako velikih razlik, čeprav za vse velja enaka kolektivna pogodba."

Februarja je v murskosoboškem cestnem podjetju znašala povprečna bruto plača okroglih 100 tisoč tolarjev, z nadurami pa je večina delavcev dobila še 10 odstotkov večjo plačo. "Zaradi vremenskih razmer in obilice snega je večina delavcev opravila poleg rednega dela še 100 do 150 nadur. Delavci imajo sicer pravico do plačila nadur, vendar pa podjetje za to ni imelo dovolj sredstev, zato je večina delavcev dobila plačanih polovico nadur, polovico pa jih bodo lahko kompenzirali, ko bo manj dela." Kljub temu, da so dobili izplačane nadure, pa plače murskosoboških cestarjev še vedno zaostajajo za povprečjem v slovenskem gospodarstvu za blizu 11 odstotkov.

Sindikaliste je ujezilo, da vodstvo podjetja pri plačilu nadur vseh delavcev ni obravnavalo enakopravno. Zato so se morali z vodstvom pogajati.

Sindikat delavcev prometa in zvez v Cestnem podjetju v Murski Soboti tudi sicer skrbno bdi nad uresničevanjem pravic delavcev. "Podjetje priznava delavcem stroške malice, prevozov in druge stroške po kolektivni pogodbi. Delavci bodo po kolektivni pogodbi dobili tudi regres. Tisti delavci, ki imajo manjše plače od slovenskega povprečja, dobijo 100-odstotni regres, delavci z nižjimi plačami pa 70-odstotnega.

Lastninjenje v Cestnem podjetju poteka nemoteno. Prvo soglasje agencije je podjetje že dobilo. Večinski lastnik bo država, delavci pa bodo 32-odstotni lastniki. Sedaj potekajo v podjetju najbolj živahne razprave o statutu, še zlasti o tistem delu, ki govori o številu članov uprave. Delavci menijo, da je treba število članov uprave zmanjšati na minimum, saj so izračunali, da bi letno en član uprave stal podjetje okoli 8 milijonov tolarjev. "V slovenskih podjetjih so menedžerji v skupnem znesku bruto plač v povprečju udeleženi s 7 odstotki, medtem ko v našem podjetju plače vodilnih že sedaj presegajo 10 odstotkov," pravi Jug. "Zato si bomo sindikalisti prizadevali, da število članov uprave ne bo preveliko."

Sveta delavcev v murskosoboškem cestnem podjetju še nimajo, bodo pa morali z njegovo izvolitvijo pohiteti, saj lahko samo svet delavcev izvoli predstavnike v nadzorni odbor. Kakor kažejo dosedanje razprave, bi naj ta imel devet članov. Tri člane bi naj bi izvolil svet delavcev, dva naj bi izvolili notranji delničarji, tri člane pa zunanji delničarji.

Pravice, ki jih imajo delavci v Cetnem podjetju v Murski Soboti, pa so tudi rezultat trdega in sistematičnega dela sindikalnih zaupnikov in njihovega predsednika. "Naša usoda je, da se borimo za pravice drugih," pravi Jože Jug. "In kaj imajo sindikalni zaupniki od tega? V tej deželi si vsi za kakršno koli opravljeno delo izplačujejo nagrade. Tudi v našem sindikatu prejemajo nekateri iz članarine, ki jo vsi zbiramo, dobre plače – nekateri celo višje kot direktor našega podjetja. Samo sindikalni zaupniki in predsedniki sindikatov v podjetjih se borimo in delamo samo za druge. Se je že kdo kdaj s kakšno denarno nagrado spomnil dobrega sindikalnega zaupnika v podjetju, ki porabi za svoje sindikalno delo veliko časa in energije, pa še najbolj je izpostavljen?" sprašuje Jože Jug. To je vprašanje, ki mu bo v sindikatih dejavnosti in v zvezi treba posvetiti ustrezno pozornost. Do takrat pa bo Jože Jug s sindikalnimi zaupniki še naprej bdel nad uresničevanjem delavskih pravic v Cestnem podjetju v Murski Soboti, saj vsi skupaj čutijo odgovornost do delavcev, ki jih zastopajo.

"Doslej naše podjetje, ki daje kruh 230 družinam, še ni odpustilo niti enega presežnega delavca in upam, da ga tudi ne bo," pravi Jože Jug.

Tomaž Kšela

Sindikalna lista

Prvi del — maj 1996

1. Dnevnice

– cela dnevnica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrina (od 1. 3. 96 dalje)	24,66
3. Ločeno življenje	44.796,00
4. Prenočišče - Povračilo sroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	11.198,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje januar–marec 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 72.039 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	36.020,00
– za 20 let	54.029,00
– za 30 let	72.039,00
2. Nagrada ob upokojitvi	216.117,00
3. Solidarnostne pomoči	72.039,00
Vir: Zavod RS za statistiko	*Strokovna služba ZSSS*

Opomba:
Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat delavcev trgovine

Odpletanje v Agrotehniki

Stavkovni odbor Agrotehnike je v ponedeljek organiziral zbor delavcev, na katerem je novi direktor Franc Sladič poročal o položaju v podjetju in možnostih za izpolnitev stavkovnih zahtev. Kot nam je povedal **Sandi Bartol**, sekretar Sindikata delavcev trgovine Slovenije, so delavci na direktorjev predlog stavko preložili še za en teden. Zaposleni so skupščini Agrotehnike soglasno predlagali, naj sodišču predlaga uvedbo stečaja, saj so menili, da bo tako najboljše poskrbljeno za njihovo socialno in materialno varnost. Stečaj bi po njihovem mnenju zavaroval tudi njihove terjatve do podjetja iz naslova neizplačanih plač.

Vodstvo podjetja je za sredo ob 17. uri sklicalo sestanek, na katerem naj bi obravnavali zahteve stavkajočih. Na ta sesatanek so povabili tudi zunanje predstavnike sindikata. Za torek pa je sklicana skupščina podjetja, ki bo verjetno odločila o usodi podjetja in položaju delavcev. Sandi Bartol meni, da vse to kaže na bistritev položaja v tem podjetju, ki je že zelo dolgo v velikih težavah.

F. K.

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Živahen utrip

- Sestal se je nadzorni odbor in obravnaval finančno poročilo o poslovanju v letu 1995. Po podrobnejšem prikazu po kontih in izčrpnih pojasnilih je bila soglasno ugotovljena skladnost porabe s programskimi usmeritvami in planiranim obsegom, pravilnost poslovanja in racionalnost. Poročilo je bilo zato potrjeno, ostanek sredstev pa je bil prenesen v letošnjo porabo, in sicer za kritje stroškov izdelave sindikalnega znaka in strokovnega dela pri kolektivnih pogodbah.

- Pogajalci sindikata in Zbornice za zasebno varovanje smo na drugi seji obravnavali pogajanja za uskladitev kolektivne pogodbe za delavce tega dela naše dejavnosti. Dosedanje predloge smo zavrnili in se dogovorili, da je za vse sprejemljiva splošna kolektivna pogodba. Dopolnili naj bi jo le v tistih členih, kjer za to obstajajo razlogi ali na to napotuje kolektivna pogodba. Ob tej priliki smo se pogovarjali tudi o tistih problemih dejavnosti, ki jih želimo skupaj z zbornico čim hitreje in korektno rešiti (npr. sprejem kataloga del in razvrščanje delavcev, problem delovnih invalidov, posvet s Policijskim sindikatom Slovenije ipd.).

- Izdali smo kar dva biltena za boljšo informiranost naših sindikalnih zaupnikov. Med drugim smo objavili navodilo o novem načinu nakazovanja članarine preko Delavske hranilnice in o prehodu na enoodstotno članarino, vprašalnik o organiziranosti organizacij, razpis 12. srečanja Komunala 96 v Murski Soboti, navodilo za izvedbo opozorilne stavke, poziv za udeležbo na seminarju »Učinkovito soupravljanje« itd.

Vse sindikalne zaupnike prosimo, naj vprašalnik o organiziranosti čimprej izpolnijo s sodelovanjem strokovnih služb in članov izvršnega odbora ter nam ga nemudoma pošljejo na republiški odbor.

Miloš Mikolič, sekretar

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

SKLEP O OBRESTNIH MERAH ZA MESEC MAJ 1996

Povprečna stopnja rasti drobnoprodajnih cen za pretekle štiri mesece TOM =13,79%

Obrestne mere za bančne vloge :

	občani	pravne osebe
hranilne vloge na vpogled :	2.00%	
vezane vloge :		
- do 30 dni	T+0% = 13,79%	T+0% = 1%
- od 31 do 90 dni	T+6% = 20,62%	T+5% = 19,48%
- od 91 do 180 dni		T+5.5% = 20,05%
- od 181 dni do enega leta		T+6% = 20,62%
- nad 1 leto	T+7.5% = 21,76%	T+7.5% = 21,76%

Obrestne mere za posojila :

	občani	pravne osebe
obročna posojila na :		
- 6 in 12 mesecev	T+ 9,50% = 24,60%	T+ 11% = 26,31%
- 15, 18 in 24 mesecev	T+ 10.50% = 25.74%	T+ 12% = 27,44%

OBČANI, SINDIKATI, DRUŠTVA, DRUŽBENE IN DOBRODELNE ORGANIZACIJE, MAJHNE PRAVNE OSEBE, VARČUJTE SVOJA SREDSTVA V DELAVSKI HRANILNICI, DA BOSTE USTVARILI POGOJE ZA PRIDOBITEV POSOJILA SEBI, VAŠIM ČLANOM IN ZAPOSLENIM DELAVCEM.

ZA VARČEVANJE PRIZNAMO NAJVIŠJO MOŽNO OBRESTNO MERO, ZA POSOJILA ZAHTEVAMO MANJ KOT DRUGI.

Bančne vloge občanov , društev in dobrodelnih organizacij ima Hranilnica zavarovane.

Vse potrebne informacije lahko dobite na sedežu hranilnice ali po telefonu na štev.: 061 316-881, 312098.

Pričakujemo vaše sodelovanje.

S spoštovanjem

Tel.: (061) 312-098, 316-881
Telefax: (061) 312-091

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o.
LJUBLJANA, Dalmatinova 4

DIREKTOR
Jože Stegne

sindikalni ZAUPNIK

OB UČITELJIH ŠE ENERGETIKI?

Če danes (četrtek, 23. 5.) do 10. ure državni sekretar za področje energetike Boris Sovič ne bo odgovoril na zahteve Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije (SDE), bo 6. junija splošna stavka! Tako so na svoji izredni seji v torek sklenili člani predsedstva SDE, danes pa bodo svojo namero preverili še na izredni seji konference dejavnosti energetike.

Kot nam je neposredno po seji predsedstva povedal predsednik SDE Franc Dolar, so se zaradi neuresničevanja določil kolektivne pogodbe in dogovora o presežnih delavcih rudnikov Zagorje, Senovo in Kanižarica ter (pre)počasnega reševanja gospodarskih težav družbe Nafta Lendava razmere v njihovi dejavnosti zaostrile že do te mere, da delavci zahtevajo radikalnejše ukrepe. Zato so s seje poslali Borisu Soviču, državnemu sekretarju za področje energetike v ministrstvu za gospodarske dejavnosti, naslednje sklepe in zahteve (citiramo):

1. da podpisane izhodiščne plače v podjetjih elektrogospodarstva Slovenije med sindikatom podjetja in direktorjem podjetja ne bodo manjše od izplačane izhodiščne plače v podjetju aprila 1995, povečane za 6,39 odstotka;

2. da bo podpis obeh panožnih kolektivnih pogodb elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije opravljen do 1. junija 1996;

3. da se skladno z našim pogovorom takoj realizira dogovor, ki smo ga zahtevali z dopisom št. 102/96 z dne 14. 5. 1996 o problematiki razreševanja presežnih delavcev v Rudniku rjavih premogov v zapiranju Zagorje, Senovo in Kanižarica ter reševanju gospodarskega položaja družbe Nafta Lendava in z njim povezane socialne in materialne varnosti njenih delavcev.

Kot že rečeno, pričakujejo odgovor na te zahteve do danes do 10. ure, ko se bo sestala izredna konferenca SDE. Če ga ne bo, bodo oblikovali stavkovni odbor in se dogovorili o načinu izvedbe splošne stavke delavcev dejavnosti energetike v Sloveniji, napovedane za 6. junij.

Se bodo učiteljem pridružili tudi energetiki? Več o tem v prihodnji številki…

D. K.

Foto: Saša Bernardi

ČE NE BO ŠLO ZLEPA… – Člani predsedstva SDE pred začetkom s[illegible] na kateri so sklenili zaostriti svoje zahteve do delodajalcev…

Naj ostane med nami…

»Dragi brat Albert Vodovnik…
»…Hvala za veliko gostoljubnost, ko sem vas s kolegom Hansom Suindstroemom obiskal letošnjega januarja.
Kot vidite iz priloženega članka, je bila informacija, ki sem jo dobil med obiskom vašega sindikata, zelo koristna.
Bistvo pri nas objavljenega članka je "Privatizacija je težaven proces".«

S[illegible]na Jugoslavien var när allt kom-
m[illegible]
ol[illegible]SA experimenterar man i dag med som liknar självförvaltning.

Privatiseringen en svår process

För konstaterandet står **Albert Vodovnik** som är ordförande för *Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije, förkortat SKEI.* Det vill säga det oberoende metallfacket i den självständiga staten Slovenien som var den högst utvecklade och mest industrialiserade delstaten i Jugoslavien.

Albert Vodovnik, ordförande för metallfacket i Slovenien, hopas att fredavtalet i forna Jugoslavien skall föra med sig

Fortfarande ligger Slovenien långt före vad gäller välstånd och utveckling jämfört med andra nu självständiga stater som Kroatien, Bosnien och Makedonien.

SKEI grundades som en sation år 1991. Medlemstale 128.000, av vilka 106.000 är arbetslivet. Organisationspro centen ligger kring 80.

SKEI tillhör både den in ternationella metallarbetarfe derationen IMF och det euro peiska metallfacket EMF.

Stor arbetslöshet

Brat Bertl! Tudi mi se strinjamo, da je šlo za koristen obisk. Tamovci, železarji, delavci v Hidro montaži in drugi kovinarji bodo težo obiska ocenili po svoje. Mi pa kličemo: Hvala, ker si končno postavil pravične zgodovinske meje slovenske države!

POMENLJIV MOLI[illegible]

Na drugi konferenci območne organizacije ZSSS Pomurja, se je konec minulega tedna sestala v Murski Soboti, so se člani seznanili tudi s potekom priprav na sprejem novega pravilnika o financiranju in finančno materialnem poslovanju ZSSS. P[illegible] tem ko je sekretar območne organizacije Janez Kovač člane konference seznanil z dosedanjim potekom razprav o osnutku pravilnika, so člani konference tudi sami dali nekaj pobud in predlogov.

Predstavnik sindikata kovinske in elektroindustrije je menil, da članarine ne bi bilo pametno povečati na en odstotek bruto plače, saj ima veliko članov ZSSS za takšno članarino premajhne plače. Proti povišanju članarine je bila tudi predstavnica sindikata zdravstvenih delavcev, češ da bodo pri nas lahko delavci plačevali takšno sindikalno članarino kot v razvitih državah Evrope šele, ko bodo imeli tudi enake ali vsaj podobne plače. Tudi večina drugih razpravljavcev se je zavzela za to, da bi ostala članarina nespremenjena – torej 0,6 odstotka bruto plače. Eden od članov konference je dodal, da bi lahko sindikati dvignili članarino šele po podpisu socialnega sporazuma in uveljavitvi kolektivnih pogodb, ko bodo uspeli delavcem zagoto[illegible] višje plače, pa še v tem primeru [illegible] narina naj ne bi presegla 0,8 [illegible] stotka bruto plače.

Večina razpravljavcev je m[illegible] nila, da bi morali morebitno z[illegible] šanje članarine nameniti izklju[illegible] za oblikovanje stavkovnih sk[illegible] dov. Sredstva za stavkovne s[illegible] lade pa naj bi zbirali in z nj[illegible] gospodarili v podjetjih in ne [illegible] enem mestu, kar bi povečal[illegible] varnost naložb. S sredstvi sk[illegible] da pa bi si lahko v izjemn[illegible] okoliščinah pomagali tudi v s[illegible] dikatu podjetja. V razpravi je bi[illegible] mogoče slišati tudi mnenje, [illegible] se v stavkovnih skladih še d[illegible] go ne bo zbralo dovolj sredsv[illegible] da bi lahko z njimi pomagali d[illegible] lavcem v času stavke, zato [illegible] morajo sindikati v obdobju tr[illegible] zicije še naprej odločno boriti [illegible] pravico delavcev do plačane st[illegible] vke, če so kršene pravice, ki j[illegible] gredo po kolektivnih pogodbah. Dokler bodo stavke plačane, bo[illegible] tudi delodajalci bolj spoštov[illegible] določila kolektivnih pogodb.

Člani konference so z odobr[illegible] vanjem sprejeli zamisel, da bi b[illegible] vsi člani ZSSS preko svojega sv[illegible] dikata tudi nezgodno zavarov[illegible] ni. Sicer pa bodo predloge [illegible] pobude iz razprave prenesli [illegible] panožne sindikate, kjer o viši[illegible] članarine tudi odločajo.

Zanimivo je, da se predsta[illegible] niki tistih sindikatov dejavnost[illegible] ki so članarino že dvignili, v r[illegible] pravo na konferenci niso vklju[illegible] čeprav jih je sekretar v obmo[illegible] organizaciji Marko Milič pozv[illegible] naj s svojimi izkušnjami sezn[illegible] nijo tudi druge.

T. [illegible]

Ni denarja!

V ponedeljek pozno popol-ne sta se naposled le sestali pogajalski skupini Vlade RS obeh sindikatov dejavnosti vzgoje, izobraževanja in znanosti. Kot nam je v torek zjutraj sporočila Marijana Kan-ati iz službe za stike z javnostjo pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, pogajanja tekla o spremembah kolektivne pogodbe, pri čemer sta obe skupini največ pozornosti namenili stim določilom, ki pomenijo ajanje posebnih dodatkov plačam zaposlenih v tej dejavnosti. »Vladna stran je cenila, da predlogov sindikatov ne more sprejeti, saj menijo bistveno povečanje plač in odstopanje od ciljev makroekonomske politike in na letni ravni zahtevali državnem proračunu 31 milijard SIT dodatnih sredstev za plače samo na področju šolstva, poleg tega a še dodatna sredstva še za ruga področja, ki bi v naslednji fazi želela svoje plače uskladiti do ravni šolskih plač.

Vladna stran je pristala takšno korekcijo plač, ki e bi porušila makroekonomskih proporcev in povzročila inflacijske spirale, pri čemer je poudarila, da iz tega razloga možne le akšne rešitve, ki pomenijo postopno povečevanje plač tekom leta 1996 in leta 1997. Pri tem bi bilo možno v letu 1996 zagotoviti za povečanje plač le sredstva, ki bi jih uspeli zagotoviti z racionalizacijo na drugih proračunskih postavkah, saj v nobenem primeru ne bi bilo sprejemljivo povečanje obsega sredstev javne porabe zaradi povečevanja plač. Vlada je posebej poudarila, da tudi sredstva za dogovorjeno povečanje plač zdravnikov in drugih zaposlenih v zdravstvu ne bodo zagotovljena na račun povečevanja sredstev zdravstvenega zavarovanja, ampak z racionalizacijo znotraj državne blagajne.«

S konkretnim možnim predlogom vladne skupine za postopno uvedbo dodatkov v vzgoji in izobraževanju se obe panožna sindikata nista strinjala. Obe pogajalski strani pa sta se dogovorili, da bosta v sredo (22. t. m.) nadaljevali delo na ravni ekspertnih skupin, v četrtek (23. t. m.) pa naj bi se spet sestali celotni pogajalski skupini.

ZBOROVANJE PONIŽANIH

»Počutim se kot obrabljena gramofonska plošča,« je svoj »nastop« na razširjeni seji glavnega stavkovnega odbora Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije (SVIZ) minuli torek v Cankarjevem domu začela učiteljica Marjana Dornik z ljubljanske osnovne šole Ledina. »Včasih se sicer sprašujem, kdaj se bom naveličala ven in ven ponavljati naše zahteve; pa se jih ne bom, ker preveč cenim ta poklic!«

»Tudi mi v vrtcih smo se prisiljeni postaviti v bran svojemu poklicu,« je v do zadnjega kotička napolnjeni Štihovi dvorani (nekateri smo celo stali!) nadaljevala vzgojiteljica Nevenka Tucič, predsednica konference VVZ iz Maribora. »Težave odraslih izhajajo iz otroštva; tedaj si človek oblikuje svoj pogled na svet, mi pa mu pri tem pomagamo. A zaradi cene, ki jo imamo zdaj v družbi, naš optimizem pojenjuje. Zato zahtevamo drugačno vrednotenje našega dela. Če ne zlepa, pa zgrda…«

»Od opozorilne stavke 7. maja pa do danes je imela vlada dovolj časa za ureditev razmer. A ker je z zavlačevanjem pogajanj hotela vojno, jo bo dobila. Sem za radikalno stavko, ki naj traja do konca!« je dalje zahteval Janko Bezjak, predsednik pomurskega odbora SVIZ, in predlagal, naj se v tem času zadrži vsa dokumentacija učencev in dijakov, opravljanje mature in vpis pa zaustavi.

»Prihajam iz srednje strokovne šole, kjer so kot učitelji med drugim zaposleni tudi diplomirani inženirji,« je povedala Lidija Mijajlovič iz Novega mesta. »Sram jih je, ko vidijo, koliko zaslužijo njihovi kolegi iz študentskih let, ki delajo drugje!« Nekaj podobnega je vedel povedati tudi državni svetnik Zoltan Jan. »Moj bivši učenec, ki je z velikimi napori končal šesti razred, ima zdaj kot delavec na bencinski črpalki bistveno večjo plačo kot jaz, srednješolski profesor,« je slikovito ilustriral žalostno resnico, hkrati pa opozoril, da bo ob morebitni stavki država povsem paralizirana, če se ji bodo z učinkovitimi ukrepi pridružili tudi zaposleni v vrtcih.

Sindikat delavcev v vzgoji, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije (VIR) je v ponedeljek opoldne – kar med zasedanjem republiškega odbora – sklical tiskovno konferenco, na kateri je sporočil, da v zavodih pospešeno nadaljuje izrekanje za stavko, ki naj bi bila 6. junija in bi trajala do uresničitve stavkovnih zahtev. Hkrati pa med članstvom preverja tudi »spodnji prag« svojih zahtev, ki bi bil med pogajanji še sprejemljiv.

»Ker so vrednote spreobrnjene, se sprašujem, če sploh prav učim. Ali ne bi moral pouk o poštenosti in morali zamenjati s poudarki na temo – važno je, kako se znajdeš?« je razmišljal predstavnik SVIZ iz idrijsko-cerkljanske regije, ki so mu slavistke napisale govor, a ga ni prebral, češ da je prelep za ta žalostni trenutek. »Razmere so me prisilile, da nisem več naiven. Zato sem za stavko, ki naj traja do konca.« Pri tem se mu je pridružil še kolega iz Postojne. »Zadnje, kar nas je doletelo, je 71.000 tolarjev bruto regresa. Nov dokaz naše manjvrednosti!« je dejal, hkrati pa sporočil učencem in staršem, da stavka ne bo uperjena proti njim, »saj bi šolo res radi napravili boljšo«, vladi pa, »da bi morala na učiteljske plače misliti prej, preden se začne lotevati prenove šolstva in postavljati nove naloge pred učitelje…«

Po vseh teh in še številnih drugih, s čustvi nabitih »nastopih« se je zborovanje končalo s sklepom, da bodo 6. junija začeli splošno stavko, če vlada dotlej ne bo pospešila pogajanj in ugodila njihovim zahtevam po gmotnem položaju, ki bi bil primerljivejši s podobno odgovornimi poklici. O načinu stavke bo na zaprti seji odločil glavni odbor sindikata 27. maja, stavka – če seveda bo – pa bo zajela več kot 35.000 zaposlenih v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih in bo trajala do preklica.

Damjan Križnik

Foto: Sašo Bernardi

VSI SO PRIHAJALI, NJEGA NI B'LO –»Poslanci se več ukvarjajo s popravo krivic izpred petdesetih let kot pa krivicami, ki so jih povzročili sami,« je bilo slišati med razširjeno sejo glavnega stavkovnega odbora SVIZ v Cankarjevem domu, ki se jo je udeležilo kar 250 sindikalnih zaupnikov in njihovih gostov. Ministra Gabra pa zaradi »nujne zadržanosti« ni bilo…

Zahteve

opozorilne stavke znanstveno–raziskovalnih zavodov 22. 5. 1996

Zaposleni na znanstveno–raziskovalnih zavodih v Sloveniji, ki nas združuje Konferenca raziskovalnih organizacij SVIZ (Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije), z opozorilno stavko izrekamo svoje **zahteve za:**

1. 10–odstotno realno letno rast proračunskih sredstev za znanost v obdobju 1995–2000

– taka je namreč določba *Nacionalnega raziskovalnega programa*, ki ga je 24. 1. 1995 sprejel Državni zbor RS (Ur. l. RS 8/95), dejansko pa smo že peto leto zapored priča opaznemu realnemu zniževanju proračunskih sredstev za znanost:

2. večjo stalnost zaposlitve in večjo socialno varnost zaposlenih na znanstvenih inštitutih

– prevelik del zaposlenih je bil v zadnjih letih z vladnimi ukrepi pahnjen v pogodbeni delovni odnos za določen čas ali pa je trajno izgubil zaposlitev (po statističnih podatkih je bilo aprila 1989 v znanstveno–raziskovalni dejavnosti skupaj zaposlenih 6962, januarja 1996 pa vsega le 3801, kar pomeni padec za 45,40 %!);

3. ohranjanje realne vrednosti izhodiščnih in osnovnih plač v letu 1996

- izredna skupščina SVIZ je 6. 2. 1996, koordinacija sindikatov negospodarskih dejavnosti pa 26. 3. 1996 Vladi RS poslala zahtevo za spremembo aneksa k Splošni kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti (od 1. 4. 1996 uskladitev rasti izhodiščne plače v negospodarstvu z rastjo inflacije, splošno povečanje plačilnih faktorjev v I.–III., VIII. in IX tarifni skupini za 0,10 količnika in v V. tarifni skupini za 0,16 količnika); Vlada RS je te zahteve 5. 4. 1996 zavrnila z obrazložitvijo, da bi bilo zanje potrebnih 5,5 mlrd SIT, ki jih »ni na razpolago niti v državnem proračunu niti v Zavodu za zdravstveno zavarovanje«; ista vlada pa je 29. 3. našla dodatni denar za vse zaposlene v zdravstvu in 12. 4. še posebej za zdravnike in zobozdravnike; življenski stroški so do aprila narasli že za 5,7 %, prvi letošnji dvig izhodiščnih plač v negospodarstvu pa bo/je v prvih majskih dneh znesel vsega 4,06 % (in še to upoštevaje dodatnih 500 SIT za približevanje izhodiščnim plačam v gospodarstvu);

4. ustreznejše mesečno nagrajevanje individualne delovne uspešnosti zaposlenih

– izredna skupščina SVIZ je 6. 2. 1996, koordinacija sindikatov negospodarskih dejavnosti pa 26. 3. 1996 Vladi RS poslala zahtevo za spremembo *Zakona o razmerjih plač,* tako da bi se sredstva za mesečno delovno uspešnost s sedanjih 3 % v plačni masi postopoma povečala na 10 %; tudi vlada se že skoraj leto dni načelno in deklarativno strinja s potrebo takega povečanja;

5. s sodniki, z zdravniki in zobozdravniki ter z visokošolskimi učitelji primerljivo povečanje plač

– potem, ko je Državni zbor izjemno povečal sodniške plače, je Vlada RS z veljavnostjo od 1. 2. 1996 zdravnikom in zobozdravnikom z dodatki že opazno povečala plačne količnike; v teku so tudi pogajanja za povečanje količnikov v vzgoji in izobraževanju, posebej še v visokem šolstvu, kjer zahteve za dodatek na voljene funkcije segajo od 0,90 količnika pri asistentu do 1,40 količnika pri rednem profesorju; poklici v znanosti ostajajo enako zahtevni kot v visokem šolstvu in zato ni razloga, da ne bi še vnaprej ostali izenačeni tudi po (osnovnih) plačah;

6. dopolnitev panožne Kolektivne pogodbe za raziskovalno dejavnost

- SVIZ je svoje predloge že 14. 9. 1995 poslal pristojnemu Ministrstvu za znanost in tehnologijo, po dogovoru na prvem srečanju z novim vodstvom MZT 16. 4. 1996 pa obe strani pripravljata strokovne podlage za spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe; SVIZ pri tem izhaja tudi iz leta 1974 sprejetih UNESCO–vih *Priporočil o položaju znanstvenikov–raziskovalcev*; po vzgledu panožnih pogodb za nekatere druge javne službe SVIZ predlaga nekatere dodatke k plačam in tudi določitev plačnih faktorjev za poklice, ki jih *Zakon o razmerjih plač* ne upošteva.

7. izplačilo zamudnih obresti za poračun v letih 1992/93 premalo izplačanih plač (tudi) v znanosti

– SVIZ zavrača sklep Vlade RS iz jeseni 1995, da omenjene zamudne obresti izplača le v upravi in šolstvu, ne pa tudi v znanosti, kulturi in zdravstvu; ne glede na vse pravno sprenevedanje vlade ostaja dejstvo, da so zaposleni v delu javnih služb že pred meseci prejeli (neobdavčljive) zamudne obresti v gotovini, drugim pa vlada obljublja neke papirnate obveznice; nemogoče je npr., da zamudnih obresti na univerzah niso dobili asistenti – mladi raziskovalci (ki jih plačuje MZT), čeprav sedijo v isti sobi in opravljajo isto delo kot ostali asistenti (ki jih plačuje MŠŠ);

8. enako višino regresa za letni dopust, kot bo določena za gospodarstvo

– koordinacija sindikatov negospodarskih dejavnosti je zahtevo posredovala Vladi RS 24. 4. 1996, saj ni pravih argumentov za to, da bi zaposleni v negospodarstvu prejeli približno tretjino manjši znesek.

Hkrati zaposleni na znanstveno–raziskovalnih zavodih v Sloveniji z opozorilno stavko izražamo **protest proti:**

1. ohranjanju nominalno enake cene raziskovalne ure v letu 1996

- dejansko to pomeni vsaj za desetino razvrednoteno naše delo in poslabšanje možnosti za delo; očitno gre tudi za kršitev 3. 3. 1994 sprejetega vladnega *Sklepa o normativih in standardih za določanje sredstev za izvajanje nacionalnega raziskovalnega programa* (Ur. l. RS 16/94);

2. obravnavanju proračunskih sredstev za znanost kot (pretirano visoke ali skorajda nepotrebne) »porabe«

– mednarodni dokumenti od vlad namreč zahtevajo, da jih javnosti predstavijo kot »investicijo v razvoj«.

VEČ DELA ZA MANJ DENARJA

»Z opozorilno stavko učitelji zaenkrat nismo še nič dosegli. …sto, kar nam vlada ponuja, je odločno premalo. Za 500 tolarjev …ne bomo pogajali!« odločno pravi učiteljica razrednega pouka Suzana Horvath iz Dvojezične osnovne šole I. v Lendavi, ki je …šoli tudi predsednica Sindikata vzgoje, izobraževanja in raziskovalne dejavnosti - VIR.

V Dvojezični osnovni šoli I. v Lendavi je zaposlenih 106 delavcev. Od tega jih je 98 v Sindikatu vzgoje, izobraževanja in raziskovalne dejavnosti, ki deluje v okviru Svobodnih sindikatov. …sindikat je večinski v vseh šolah v Pomurju razen v Murski Soboti, kjer je VIR večinski sindikat le v dijaškem domu in vrtcu.

V nedavno opozorilno stavko …delavcev v vzgoji in izobraževanju, …jo je organiziral Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti - SVIZ, so se vključili tudi delavci Dvojezične osnovne šole I. v Lendavi. »Res je, da smo se …vključili v omenjeno stavko, ven…r pa je razpoloženje med učitelji …ostalimi delavci na šoli takšno, da bi stavkali tudi brez SVIZ-a,« pravi Horvathova.

»Pedagoški in drugi delavci na šoli so nezadovoljni že od jeseni, zato se je za vključitev v stavko opredelilo več kot 90 odstotkov zaposlenih na šoli. V času stavke se je izvršni odbor našega sindikata preimenoval v stavkovni odbor. Postavili smo stavkovne straže in zaprli vrata v šolo. Stavkali smo vsi - učitelji, snažilke, kuharice in drugi delavci. Vodstvo šole in starši so pokazali razumevanje za našo stavko, saj so denimo starši v varstvo, ki smo ga organizirali na šoli, poslali samo enega učenca,« pripoveduje Suzana Hrovath.

In kako naprej? »V našem sindikatu smo se poenotili, da bomo stavkali sedaj in ne jeseni,« pravi Horvathova. »Denar za družbene dejavnosti v državi je, vendar pa ni ustrezno razporejen. Država je s plačami poslancev, sodnikov in sedaj še zdravnikov porušila razmerja v plačah delavcev v javnih zavodih in na področju celotnega negospodarstva. Pravzaprav bi morali zaradi politike plač, ki jo vodi vlada, stavkati 30. maja skupaj vsi delavci v gospodarstvu in negospodarstvu. Žal je ta priložnost tokrat zamujena, zato napovedujemo delavci v vzgoji in izobraževanju stavko za 6. junij.«

»Pedagoškim delavcem vlada oziroma ministrstvo za šolsto in šport nalagata iz leta v leto več nalog, naše plače pa so vedno manjše. Zadnja leta so številni politiki govorili, da je treba dvigniti družbeni status pedagoških delavcev, sedaj pa ta status prej pada kot raste. Delo pedagoških delavcev je močno podcenjeno, kar ima lahko zelo dolgoročne posledice za delovanje celotnega sistema vzgoje in izobraževanja in za rekrutiranje mladih v ta težaven in odgovoren poklic,« opozarja Suzana Horvath.

Tomaž Kšela

KAJ DELAJO

V prijateljskih sindikatih

ICEM

Gospod Školč, gospod Drnovšek…

Mednarodna zveza kemičnih energetskih, rudarskih in splošnih delavskih sindikatov ICEM predstavlja več kot 20 milijonov zaposlenih v 113 državah po vsem svetu. V Sloveniji imamo dva pridružena člana – Sindikat delavcev dejavnosti energetike in Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije.

Junija 1995 so se na pobudo predsedstva ZSSS vse sindikalne centrale v Sloveniji začele pogajati o razdelitvi vsega sindikalnega premoženja. Osnovni pogoj za uspeh teh pogajanj je sporazum, dosežen s konsenzom. Po vrsti sestankov je bil že dosežen premik s popisom vsega premoženja, ki naj bi bilo razdeljeno, ter s sprejemom poslovnika delovne skupine in kriterijev delitve.

Seznanili so nas, da je med omenjenimi pogajanji med sindikati prišlo do parlamentarne pobude, naj se sindikalno premoženje zadrži v posebnem skladu, ki naj bi ga upravljali sindikalni predstavniki. **Slovenski sindikati ne podpirajo te pobude.**

ICEM močno nasprotuje vsakemu koraku, ki bi bil o sindikalnem premoženju sprejet brez sporazuma med samimi sindikati. Naše izkušnje kažejo, da za svoje premoženje najbolj skrbijo sindikati sami in ne prek posebej ustanovljenih skladov. Mednarodne izkušnje ICEM tudi dokazujejo, da je najboljša pot za iskanje uravnotežene, za vse sprejemljive rešitve problema sindikalnega premoženja prav pot brez vmešavanja države ali drugih upravnih inštitucij.

Gospod Školč, prosimo vas, da ukrenete vse potrebno, da bi sindikatom v Sloveniji zagotovili nadaljnja pogajanja o njihovem lastnem premoženju brez vmešavanja tretje strani.

Victor Thorpe, generalni sekretar

Sklad za razvoj sili Tam v stečaj, sindikati bi radi prej uredili pravice delavcev

EN POSTOPEK – DVA CILJA?

Sklad za razvoj, novi in verjetno zadnji lastnik Tovarne avtomobilov Maribor, se je odločil rešiti ne firmo TAM, ampak čim večji del njenih resursov. V ta namen je ustanovil trinajst novih podjetij, jim iz svojih virov zagotovil ustanovitveni in zagonski kapital ter garancije, če bi želela najemati bančna posojila, za TAM pa je predlagal stečaj. Njegovo vodilo je podjetniški pristop: nova podjetja bodo preživela, če bodo poslovno uspešna, v njih pa bo zaposleno optimalno število delavcev. Nova podjetja s Tamom ne bodo imela nikakršne zveze razen te, da bodo poslovala v njegovih prostorih kot njihovi najemniki, ali da bodo z njim sklenila pogodbo o uporabi blagovne znamke. Nova bodo imena, brez oznake TAM, prenosa Tamovih obveznosti na te firme ne bo, na novo se bodo morali zaposliti tudi delavci iz Tama. Dve od novih podjetij že poslujeta, še štiri naj bi pognali v prihodnjih dneh, preostale pa predvidoma v juniju.

Ob Tamu, za katerega je predlagan stečaj, je nastalo 14 novih podjetij, 13 jih je ustanovil Sklad za razvoj. S tem pa rešitve Tamovega problema še ni, saj ni zagotovljeno, da bodo nova podjetja preživela.

Sklad za razvoj se zelo zavzema za čimprejšnji stečaj Tama. Njegov direktor Valter Nemec nam je dejal, da gre skladu za to, da bi delavcem, ki bodo ostali brez dela, takih pa naj bi bilo med 1200 in 1500, zagotovili socialno varnost. Število delavcev, ki naj bi v novih podjetjih dobili delo, niha zato, ker v nekaterih firmah po besedah Valterja Nemca še niso izpolnjeni vsi pogoji za njihovo uspešno delovanje. Sklad želi pred zagonom razčistiti vse pravno-formalne odnose s Tamom, da ne bi prihajalo do sporov s stečajnim upraviteljem in da bi nova podjetja začela poslovati popolnoma neobremenjena s finančnimi obveznostmi starega podjetja. Zaradi tega ne želi niti prenosa nekaterih pravic zaposlenih in hoče, da vsi v bodoče zaposleni v novih firmah pred novo zaposlitvijo prekinejo delovno razmerje v Tamu in se zaposlijo na novo.

»Ne gre za kontinuiteto zaposlitve,« nam je na vprašanje odgovoril Valter Nemec. »V se zaposlitve za nedoločen čas bomo sklenili povsem na novo. Tudi podjetniška KP iz Tama za nova podjetja ni obvezna. Lahko se pogovarjamo o novi kolektivni pogodbi, za zdaj pa v novoustanovljenih firmah velja splošna kolektivna pogodba.«

To pa je ena izmed spornih točk v odnosih med štirimi partnerji, ki se trudijo čim manj boleče zaključiti zadevo TAM, upravo družbe, sindikati, vlado (ministrstvom za gospodarske dejavnosti) ter lastnikom, Skladom za razvoj. Sporna točka je tudi zaposlovanje za določen čas, za katerega naj bi v novih podjetjih zaposlili večino delavcev. To je preveč ugodno izhodišče za hitro in poceni odpuščanje delavcev, da bi sindikati nanj lahko pristali. Drago Gajzer, predsednik SKEI v Tamu, nam je povedal, da sindikati ne nasprotujejo stečaju, vendar bi radi prej uredili socialno varnost za vse sedaj še zaposlene delavce. Zato terjajo, ministrstvo za gospodarske dejavnosti pa jih podpira, da se pred stečajem pripravijo in s Skladom za razvoj uskladijo sistemizacije delovnih mest, pogodbe o prevzemu delavcev, sklepi o prerazporeditvi in pogodbe o zaposlitvi, v katerih bo jasno opredeljeno, pod kakšnimi pogoji se delavci zaposlujejo v novih podjetjih. Sindikat tudi želi, da se kontinuiteta s Tama prenese na nova podjetja za primer, če bi ta želela odpuščati delavce, da bi jim tako zagotovili odpravnino. Vse druge obveze iz delovnih razmerij naj bi ostale pri Tamu. Za delavce s statusom invalida, ki ne bodo zaposleni v novih podjetjih, sindikat predlaga bodisi zaposlitev v družbi TAM SP, podjetju za preusposabljanje in zaposlovanje invalidov, bodisi ustanovitev novega podjetja z enakim statusom. Za bodoče odpuščene delavce pa skuša sindikat najti kako obliko solidarnostne pomoči, in sicer iz sredstev za morebiti prodan počitniški dom v Omišlju.

»Naš problem je, ker imamo vse te predloge in rešitve dogovorjene, niso pa zapisane,« pravi Gajzer. »Dokler to ne bo podpisano, nam stečaj ne ustreza. Podpise na dogovoru bi želeli še ta teden, sicer bomo morali ponovno v akcijo. Novoustanovljena podjetja tudi še nimajo sistemizacije delovnih mest, nimajo splošnih aktov, niti vrednotenja delovnih mest. Za kovinsko industrijo velja panožna kolektivna pogodba in bojim se, da v Skladu dokazujejo svoje nepoznavanje, ko omenjajo, da bo v novih podjetjih veljala splošna kolektivna pogodba.«

B. R.

Izobraževalni seminarji pri ZSSS v polnem teku

ZNANJE O SOUPRAVLJANJU KLJUČNEGA POMENA

Izobraževanje članov svetov delavcev in članov nadzornih svetov v gospodarskih družbah o soupravljanju, je pri ZSSS v polnem teku. Proces lastninskega preoblikovanja se je prevesil v drugi del, ko je vse več podjetij olastinjenih in imajo izvoljene organe upravljanja. Pri tem se pojavlja problem, namreč premalo ustrezno strokovno usposobljenih članov nadzornih svetov iz vrst delavcev. V sindikatih so kajpak zainteresirani, da so v nadzorne svete izvoljeni tudi njihovi člani, pa tudi, da so ti člani ustrezno izobraženi. V izobraževalnem centru ZSSS v Radovljici se je ta teden končal prvi izobraževalni seminar za člane nadzornih svetov gospodarskih družb, ki jih izvolijo sveti delavcev. Hkrati se je začel nov seminar za člane svetov delavcev. Seminar za člane nadzornih svetov je bil razdeljen na dva dela po dva dneva, s tritedenskim presledkom. Izobraževalo se je 28 tečajnikov, nekateri med njimi so bili tudi zunanji člani nadzornih svetov, ki so jih izvolili sveti delavcev kot zastopnike delojemalcev. Seminar bo v prihodnjem mesecu ponovljen, jeseni pa se bo začel nov krog izobraževanja. Sindikati bodo takrat za dosedanje tečajnike pripravili še nove, dodatne teme.

Na tokratnem, zaključnem delu prvega seminarja so članom nadzornih svetov iz vrst delojemalcev predavali dr. Bogomir Kovač, z Ekonomske fakultete v Ljubljani o podjetniški in managerski filozofiji, dr. Boris Šuštar, z iste fakultete, o poslovnem načrtu, dr. Jože Florjančič, s Fakultete za organizacijske vede v Kranju, o trgu delovne sile in kadrovski strategiji, dr. Jože Jesenko, s FOD v Kranju, o informacijski podpori razvoju kadrov in kadrovski funkciji ter dr. Jure Kovač, s Poslovno ekonomske fakultete v Mariboru, o uspešnem vodenju projektov.

Z nekaterimi udeleženci seminarja za člane nadzornih svetov smo se pogovarjali o primernosti takega načina izobraževanja in o kakovosti vsebine seminarja. Vsi po vrsti so ga pohvalili kot zelo uspelega, nekateri pa so menili, da bi se ga dalo še izboljšati. Tri mnenja smo izločili za objavo.

Romana Matjaž, članica nadzornega sveta v Avtobusni postaji Ljubljana, d. d.: »Seminar je enkraten za osveščanje zaposlenih o soupravljanju. Sama prej nisem kaj prida vedela o soupravljanju in še zlasti ne o vlogi člana nadzornega sveta. Samo z literaturo si običajni soupravljalci ne morejo dosti pomagati, saj je zelo obsežna in morda tudi malo prezahtevna. Na seminarju sem pridobila temeljni pregled nad temi vprašanji in mi zdaj ne bo težko znanja nadgraditi s prebiranjem literature. Tu se mi je recimo odprlo obzorje o delnicah. Zvedela sem, da je dobro, če delojemalce zastopa v nadzornem svetu vsaj en zunanji član, poznavalec poslovanja. Zato bom takšno spremembo predlagala tudi v našem nadzornem svetu, kjer sva dva izmed petih članov iz vrst zaposlenih.«

Ema Žagar

Peter Golobič

Romana Matjaž

Peter Golobič, član nadzornega sveta in član sveta delavcev v Iskri Semič: »Na seminarju smo vsi trije člani nadzornega sveta iz vrst delojemalcev, na seminarju za člane svetov delavcev pa so zdaj štirje člani našega sveta delavcev. O vsebini seminarja moram povedati, da je zelo zanimiva, vendar pa bi raje videl, če bi nam dali več praktičnih napotkov o načinu dela, izvedbi sej in tako naprej. Dobro bi bilo, če bi izobraževanje potekalo v obliki delavnice, tako kot prvi del, ko smo seminaristi nekaj časa 'igrali vlogo' uprave, nekaj časa pa vlogo nadzornega sveta. Prav bi bilo, če bi v program izobraževanja vključili več o kazalcih poslovanja, o njihovem spremljanju in ugotavljanju, ali so pravilno prikazani.«

Ema Žagar, predsednica sveta delavcev v Tekstilni tovarni Otiški vrh d. d.: »Seminarja se udeležujem kot članica bivšega začasnega nadzornega sveta. V nadzornem svetu imamo žal samo enega člana iz vrst delavcev, ker smo prepozno opazili, da nas je vodstvo v bistvu nadigralo s predlogom, naj bi bil nadzorni svet pet-članski. Ko je svet delavcev na skupščini delničarjev predlagal, naj bi ga povečali za enega člana, da bi v njem bila dva predstavnika zaposlenih (od tega eden zunanji član), so zunanji lastniki, ki imajo skupno večinski delež, predlog odbili zaradi formalnosti, češ da je treba takšne predloge oddati vsaj mesec dni pred skupščino delničarjev. Tako pa smo zaposleni zastopani samo z enim članom in v absolutni manjšini. O seminarju imam zelo ugodno mnenje. Moti me le eno: da ZSSS ne pripusti na seminarje o soupravljanju članov drugih sindikatov. Ti so prav tako člani svetov delavcev in nadzornih svetov in prepričana sem, da bi si ZSSS s takšno potezo povečala ugled in verjetno tudi članstvo. Žal zlasti na našem koncu vidim, da je ZSSS precej nekonkurenčna in premalo prodorna, da izgublja, namesto da bi pridobivala članstvo. Saj je konec koncev edina sindikalna organizacija z dovolj znanja, da lahko primerno zastopa delavce nasproti delodajalcem.«

B. R.

PORABA ENERGIJE RASTE HITREJE KOT PROIZVODNJA

Na začasnem mariborskem sejmišču v športnem parku Tabor sta bili minuli teden dve sejemski prireditvi, in sicer 5. Mednarodni sejem Energetika 96 in 5. Mednarodni sejem Terotech - vzdrževanje 96. Na obeh sejmih, ki ju je v sodelovanju z Obrtno zbornico Slovenije organiziralo zbornično podjetje Step iz Maribora, je letos na 32 tisoč kvadratnih metrih sejemskih površin razstavljalo preko 700 razstavljavcev iz 26 držav Evrope, Amerike in Azije. Ker se v sejemskih dneh v Mariboru zbere veliko domačih in tujih strokovnjakov za energetiko in vzdrževanje, to izkoristijo za organizacijo različnih posvetov tudi mnoge stanovske in strokovne organizacije in ustanove.

Tako je na tehniških fakultetah v Mariboru v času sejma potekal tudi 5. Mednarodni kongres o komunalni energetiki, ki so se ga udeležili številni strokovnjaki iz Slovenije in tujine. Kongres so organizirali Slovensko društvo za tehnologijo hlajenja, ogrevanja in klimatizacije SITHOK, Sekcija instalaterjev-energetikov SIEM, mariborski fakulteti za elektrotehniko in strojništvo, ljubljanska fakulteta za strojništvo in hrvaška zveza energetikov. Mednarodni kongres, ki je prijavljen pri evropski komisiji za racionalno uporabo energije v Ženevi, je potekal v okviru evropskega projekta Energetska učinkovitost 2000.

Na kongresu so letos osrednjo pozornost namenili izmenjavi izkušenj pri meritvah na področju energetike in seveda kar najbolj racionalni uporabi energije.

Slovenski strokovnjaki so na kongresu povedali, da je poraba končne energije v Sloveniji v zadnjih petih letih porasla za 20,5 odstotka, kar je zelo veliko. Žal pa se rezultati povečane porabe energije ne kažejo dovolj tudi v povečanju proizvodnje. Najmanj se je v petih letih povečala poraba energije na področju daljinskega ogrevanja, čeprav je ravno na tem področju uporaba energije zelo racionalna. Razlogi za to so v zmanjšanem obsegu stanovanjske izgradnje ter v pomanjkanju sredstev za investiranje v izgradnjo sistemov za daljinsko ogrevanje. Z daljinskim ogrevanjem v Sloveniji ogrevajo samo 6,6 odstotka stanovanjskih površin. Prav tako je v Sloveniji relativno majhen odstotek stanovanjskih objektov, ki izkoriščajo solarno energijo, čeprav je ravno pridobivanje te energije okolju najbolj prijazno.

Zaradi povečane porabe energije se je v Sloveniji v zadnjih petih letih emisija ogljikovega dioksida v zraku povečala za 14,5 odstotka. Emisijo žveplovega dioksida v zraku pa je državi z različnimi ukrepi uspelo zmanjšati za 34 odstotkov.

Problemi, s katerimi se srečuje Slovenija pri racionalni rabi energije, pa niso v ničemer specifični. Podobne probleme imajo tudi druge države v Evropi in svetu, le da jih nekatere bolj uspešno, druge pa tudi manj uspešno rešujejo.

V sejemskih dneh je bilo v štajerski metropoli še več strokovnih srečanj. Tako so se med drugim srečali tudi učitelji energetike, ki so razpravljali o poučevanju energetike v prenovljenih programih strojništva. Slovensko društvo za razsvetljavo pa je pripravilo že peto mednarodno strokovno posvetovanje "Razsvetljava 96".

Tomaž Kšela

Ministrstvo za gospodarske dejavnosti

Potrebna primarna energija – leto 1996

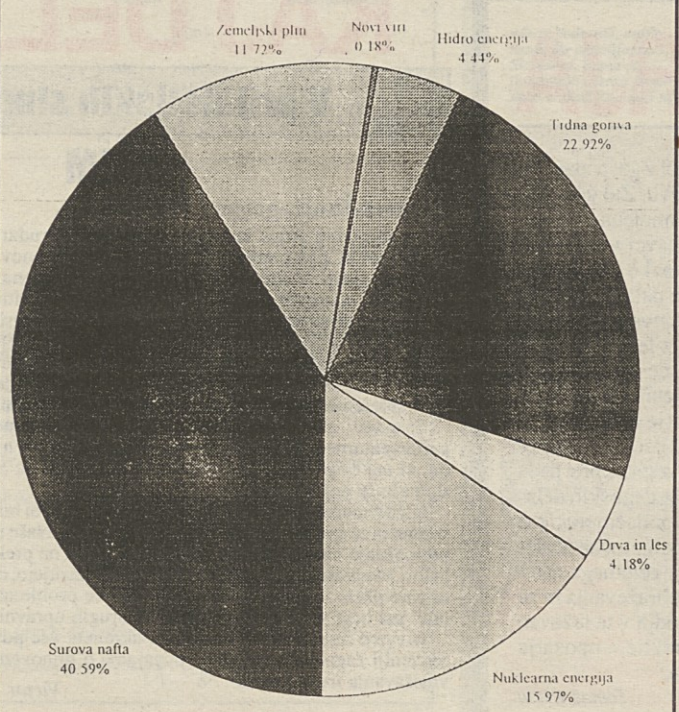

Člani svetov delavcev in drugi delavski predstavniki! Sindikalni zaupniki! Kadrovski delavci in pravniki v podjetjih!

Končno bomo lahko ustregli vašim željam in zadostili vašim potrebam po praktično uporabni strokovni literaturi s področja uveljavljanja novega sistema sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij. V založbi ČZP Enotnost in Študijskega centra za industrijsko demokracijo »Studio participatis« je izšel

SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE

Napisala sta ga **Mato Gostiša** in **Gregor Miklič**. Namenjen je ljudem iz prakse za prakso. Vsebuje preko 200 strani predpisov s celotnim besedilom zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, navodil za vodenje volilnih in drugih postopkov, obrazcev, vzorcev splošnih aktov (poslovnik sveta delavcev, participacijski dogovor, statut, dogovor o oblikovanju sveta delavcev kapitalsko povezanih družb, dogovor o medsebojnih razmerjih med sindikatom in svetom delavcev), priporočil in odgovorov na najbolj pereča odprta vprašanja praktičnega uresničevanja zakona. Obsega 35 poglavij v 5 delih, ki nosijo naslov: 1. del - **Predstavitev sistema delavske participacije**, 2 del - **Kako aktivirati sistem delavske participacije v podjetjih**, 3. del - **Pristojnosti in način dela sveta delavcev**, 4. del - **Avtonomna pravna ureditev delavske participacije z vzorci splošnih aktov**, 5. del - **Aktualne dileme in vprašanja v zvezi z uresničevanjem zakona.**

Imeti bi ga moral prav vsak novoizvoljni član sveta delavcev, predstavnik delavcev v nadzornem svetu in delavski direktor, sindikalni zaupniki pa bodo brez njega težko unčinkovito izpeljali akcijo za izvolitev sveta delavcev in vzpostavitev drugih mehanizmov delavskega soupravljanja v svojem podjetju ter se kasneje tudi aktivno vključili v njegovo delovanje. Novosti je namreč preveč, prav v tako tudi odprtih vprašanj. **Zato bo priročnik lahko dobrodošel pripomoček tudi pravnikom in kadrovskim delavcem, ki se z uveljavljanjem zakonskega sistema delavske participacije ukvarjajo na strani delodajalcev (podjetij).**

Cena priročnika je 6.900 SIT, naročite pa ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana.

Delovanje nadzornih svetov v nemški Montan industriji (2)

Piše: dr. Zvonka Šarman

Nekatere splošne značilnosti strukture nadzornih svetov

Iz pestre sestave nadzornih svetov, smo jo prikazali v prejšnji številki v prvem sestavku o delovanju nadzornih svetov v delniških družbah nemške Montan industrije, bi lahko sklepali, da je proces odločanja v tem organu razburljiv, težko uskladljiv in zaradi različnih stališč udeležencev tudi časovno dolgotrajen. Raziskave pa so dokazale, da ni čisto tako.

Na strani dela, ki je nekako tripartitno zastopana, in sicer so to delavski predstavniki iz družbe oziroma t. i. notranji člani, predstavniki sindikata kot t.i. zunanji člani in še t. i. nadaljnji (zunanji) člani, so praviloma vsi zainteresirani za članstvo v nadzornem svetu. Poleg tega, da to članstvo prinaša tudi materialno korist (t. i. tantieme), pomeni tudi višji družbeni status in več družbenih stikov. Predvsem so vsi člani sveta delavcev, torej notranji člani, izredno zainteresirani, za prevzem funkcije in odgovornosti v nadzornem svetu tudi zaradi možnosti, da si pridobe marsikakšne pomembne informacije, do katerih bi sicer zelo težko prišli oziroma sploh ne, in drugačen je tudi odnos članov uprave do njih. No – kljub vsemu temu pa vendarle ne prihaja do resnih trenj v fazi predlaganja kandidatov, saj je tako rekoč v zavesti članov sveta delavcev in zaposlenih nasploh, da ta funkcija pripada predsedniku sveta delavcev ali pa vsaj njegovemu namestniku. To se namreč ujema tudi z mnenjem, da je svet delavcev osrednji organ sodelovanja in tudi doseganja vpliva delavcev pri upravljanju; predvsem predsedniki svetov delavcev so običajno avtoritativne osebe, »popularni« tudi pri zaposlenih ter dobro informirani in se zato tudi lažje zavzemajo za uresničitev predlogov in stališč, ki so bili sprejeti v tem organu. Zato je tudi ocena njihovega delovanja in moči podobna mnenju, kakršnega imajo delavci o delovanju in moči sveta delavcev.

Med zunanjimi člani na strani dela v nadzornem svetu so razmeroma dobro ocenjevani sindikalni predstavniki (okrog dve tretjini vprašanih), in sicer kot tiste osebe, ki so, neodvisno od kapitalske strani, sposobni videti interese panoge in širšega poslovnega okolja, in zato objektivneje predvidevati prihodnji razvoj in usmeritve. Kljub temu pa je še vedno približno tretjina vprašanih mnenja, da predstavniki sindikata ne izpolnjujejo pričakovanj zaposlenih.

Proti zunanjim članom kot celoti, kamor spadajo tudi t. i. nadaljnji člani, pa so dokaj pogosti še razni drugi pomisleki, kot npr. ta, da ne poznajo problematike in življenja podjetja, da njihov sistem ciljev ni homogen, da bi tantieme morale ostati predvsem notranjim članom, da bi zunanji člani morali biti predvsem visoko strokovni in izobraženi in da tudi delodajalci ne žele zunanjih članov v strukturi delavske strani v nadzornem svetu. Kljub temu pa prevladuje stališče, da ti zunanji člani vendarle povečujejo težo delavske strani v nadzornem svetu.

Kar se tiče nevtralnega člana v nadzornem svetu se v praksi Montan industrije skorajda ni zgodilo, da bi ta reševal t. i. »pat« položaj, kajti če je do nje tu ali tam le prišlo, rešitev ni bila prepuščena tej nevtralni osebi, temveč sta se obe strani skrajno potrudili, da sta prišli do sprejemljivega sklepa za obe strani. Po nekih empiričnih raziskavah so nevtralni člani ocenjeni tudi kot dokaj neaktivni, ki redko prisostvujejo sejam nadzornega sveta, in tudi probleme podjetja štejejo za sekundarne; kljub temu pa se predpostavlja, da bolj pripadajo strani, ki jih je predlagala, torej strani dela.

Predsedstvo nadzornega sveta, za katerega je dokazano, da ima ogromen vpliv na vseh področjih delovanja sveta, običajno sestavljajo trije člani, t.j. predsednik sveta in še dva namestnika. Na samem začetku soodločanja delavcev v nadzornih svetih delniških družb v Montan industriji nobena od teh funkcij ni pripadla strani dela. Vendar pa se je kasneje izoblikovala praksa, po kateri je predsednik nadzornega sveta vedno s kapitalske strani (v polovici primerov je predstavnik velikih delničarjev, v četrtini primerov je nekdanji član uprave, v preostali četrtini pa predstavnik prijateljske banke ali predstavnik združenja delodajalcev); prvi njegov namestnik pripada strani dela (največkrat sindikalni funkcionar), drugi njegov namestnik pa je običajno predstavnik banke (kapitalska stran).

V krog predsedstva največkrat spada še nevtralni član (kot četrti), ki pa zaradi svojega odnosa do sveta skorajda ne prispeva k teži delavske strani niti moči tega predsedstva. Izkušnja z nevtralnimi člani v nadzornih svetih je v Montan – podjetjih prav verjetno vplivala tudi na sestav nadzornega sveta po novem (splošnem) zakonu o soodločanju (iz 1976. leta), ki je ali 12–, ali 16– ali 20–članski in kjer nevtralnega člana ni več, pač pa ima predsednik nadzornega sveta pri drugem glasovanju vedno dvojni glas. To je vsekakor tudi način za obvladovanje eventualnega »pat« položaja pri odločanju v svetu. V bistvu pa pomeni zmanjšanje moči in vpliva delavske strani v tem organu.

V odbore nadzornega sveta, ki so običajni instrument v delu sveta delniških družb, vendar brez pravice odločanja, se izbirajo člani sveta tako ene kot druge strani. Praksa pa kaže, da pomembnejše odbore, kot so investicijski, kadrovski ipd., zasedajo predvsem člani predstavniki kapitalske strani, medtem ko je članom predstavnikom delavske strani največkrat ponujena možnost zasesti npr. socialne in druge manj vplivne odbore nadzornega sveta. Tudi to je praksa nemškega Montan soodločanja, ki je bilo desetletja (in je še vedno) vzor za urejanje odnosov med kapitalom in delom na ravni gospodarske družbe, stebra tržnega gospodarskega sistema.

Kaj so to...

Statusna vprašanja po ZSDU

Eden izmed temeljnih načinov, preko katerih svet delavcev izvaja svoj vpliv na sprejemanje pomembnejših odločitev v podjetju, so tudi t. i. skupna posvetovanja z vodstvom. Takšna obvezna skupna posvetovanja zakon določa za statusna in kadrovska vprašanja. Pri tem statusna vprašanja v določbi 93. člena opredeljuje takole:

»Za statusna vprašanja družbe iz prvega odstavka 91. člena tega zakona se štejejo:
- statusne spremembe,
- prodaja družbe ali njenega bistvenega dela,
- zaprtje družbe ali njenega bistvenega dela,
- bistvene spremembe lastništva.«

»Vprašanja – odgovori«

Če ste sindikalni zaupnik, član novoizvoljenega sveta delavcev, predstavnik delavcev v nadzornem svetu, delavski direktor ali drug aktivni udeleženec procesa delavske participacije v podjetju, ste pri opravljanju svojih funkcij zagotovo že naleteli na številna vprašanja, ki jih zakon ne rešuje, praksa pa mimo njih ne more. Kadar ste v dilemah, lahko vprašate nas, in strokovni sodelavci Študijskega centra za industrijsko demokracijo »Studio participatis« vam bodo z ažurnimi odgovori v tej rubriki radi priskočili na pomoč. Pisna vprašanja pošljite na naslov: STUDIO PARTICIPATIS, Bavdkova ul. 50, 64000 Kranj, ali na uredništvo Delavske enotnosti, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon 061 313 942.

I. INDIVIDUALNA UPRAVA IN DELAVSKI DIREKTOR

Vprašanje:

Delavski direktor je v določbi 78. člena ZSDU opredeljen kot delavski predstavnik v upravi družbe, torej kot član uprave. Kaj pa, če ima družba s statutom določeno individualno upravo, kar je po zakonu o gospodarskih družbah možno?

Odgovor:

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD) v določbi 2. odstavka 246. člena res dopušča možnost, da ima uprava delniške družbe enega ali več članov (direktorjev), kar se uredi s statutom posamezne družbe. Po drugi strani pa je treba poudariti, da zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) kot pogoj za imenovanje delavskega direktorja ne postavlja kolektivne uprave, ampak je bistveno pri tem število zaposlenih v družbi. Določba 1. odstavka 81. člena ZSDU namreč pravi, da ima delavskega direktorja družba, ki zaposluje več kot 500 delavcev. To pa pomeni, da družbe z več kot 500 zaposlenimi enostavno ne bodo mogle imeti individualne uprave, ampak bo uprava vedno najmanj dvoosebna (»poslovni« direktor in delavski direktor).

Pravno popolnoma nesprejemljiva so namreč stališča nekaterih teoretikov, da ZSDU glede tega vprašanja ni v skladu z ZGD, zaradi česar se uporablja samo ustrezna določba ZGD. Zakoni med seboj niso v razmerju nadrejenosti in podrejenosti. Za reševanje morebitnih kolizij med zakoni se uporabljata načeli »lex specialis« in »lex posterior«, po obeh omenjenih načelih pa so za reševanje konkretnega vprašanja odločilne določbe ZSDU.

Pravnih dilem torej v tem pogledu ni. Bolj problematična so nekatera praktična vprašanja, povezana z načinom delovanja takšnih »dvoosebnih« uprav. Ta vprašanja pa bo verjetno morala sčasoma rešiti kar praksa sama.

II. PLAČE PROFESIONALNIH ČLANOV SVETA DELAVCEV

Vprašanje:

Kako in s katerim aktom bi po vašem mnenju kazalo urediti vprašanje višine plače profesionalnih članov sveta delavcev?

Odgovor:

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) v svojem 64. členu določa število članov sveta delavcev, ki imajo pravico svojo funkcijo v svetu delavcev opravljati s polnim (profesionalno) ali s polovičnim delovnim časom (polprofesionalno). Vprašanje njihovih plač pa rešuje v isti določbi, vendar po našem mnenju ne najbolj posrečeno. Določa namreč, da je poklicni član sveta delavcev upravičen do plače, ki ne sme biti nižja od plače, ki jo je prejemal pred izvolitvijo za člana sveta delavcev, ali do plače, ki jo prejemajo zaposleni v družbi z enako izobrazbo, če je ta zanj ugodnejša.

Omenjena zakonska ureditev je po našem mnenju dokaj slaba predvsem iz dveh razlogov, in sicer:

a) poklicno delo v svetu delavcev ni posebej ovrednoteno po kriterijih, ki sicer veljajo za vrednotenje zahtevnosti delovnih mest, kar (nekoliko karikirano) pomeni – če bo za profesionalnega člana sveta delavcev imenovana čistilka, bo tudi za zahtevnostno popolnoma neprimerljivo profesionalno delo v svetu delavcev prejemala plačo čistilke;

b) če bo funkcijo v svetu delavcev profesionalno ali polprofesionalno opravljalo več članov sveta delavcev, bi uporaba zakonskega principa plačevanja tega dela pomenila, da bi leti za isto delo lahko prejemali bistveno različne plače, kar je seveda logični nesmisel.

Iz teh razlogov menimo, da bi bilo treba to delo ovrednotiti posebej in po enakih kriterijih, kot veljajo za vrednotenje vseh delovnih mest v družbi, tako določeno višino plače za poklicno opravljanje funkcije v svetu delavcev pa potem zapisati v t. i. participacijski dogovor.

Kakšna je primerna višina takšne plače, pa je seveda posplošeno nemogoče ugibati. Vsekakor je treba upoštevati, da bo delo v svetu delavcev tudi strokovno dokaj zahtevno, in bi ga bilo zato potrebno po kriteriju zahtevane izobrazbe kategorizirati v višje tarifne razrede. Plačilni razred pa bo, kot rečeno, odvisen od ugotovljene stopnje zahtevnosti na podlagi tudi drugih kriterijev (odgovornost, napori, pogoji dela), ki se tudi sicer uporabljajo za vrednotenje delovnih mest v konkretni družbi.

Odgovore pripravil:
mag. Mato Gostiša

Celovit model participativnega upravljanja v sodobnem podjetju

Piše: mag. Mato Gostiša

V seriji člankov o pravem teoretičnem bistvu sistema sodelovanja zaposlenih pri upravljanju je bilo že večkrat omenjeno, da je eden njegovih temeljnih poslovnih ciljev, da se na ta način izgrajuje **pripadnost zaposlenih podjetju oziroma njihova vsestranska integracija (vključitev) v podjetje**. Posledica tega je njihova dokazano večja motiviranost za delo kakor tudi zainteresiranost za skupni uspeh podjetja kot celote. V končni posledici pa to pomeni večjo poslovno uspešnost podjetja, ki je v skupnem interesu delodajalcev in zaposlenih.

Prav tako je bilo že omenjeno tudi to, da je čim širše vključevanje zaposlenih v poslovno odločanje (sodelovanje zaposlenih pri upravljanju) samo eden izmed možnih prijemov, ki služijo temu cilju. Poleg tega v svetu že dolgo razvijajo **še dve drugi vrsti organizacijske udeležbe (participacije) zaposlenih**, in sicer:

1) finančno participacijo zaposlenih pri dobičku oziroma poslovnem uspehu **(profit sharing)** skupaj z drugimi »sistemi za zainteresiranost" (različne materialne in nematerialne ugodnosti, ki niso sestavina redne plače);

2) lastniško participacijo zaposlenih v podjetju **(notranje delničarstvo)**.

Celovit sistem različnih možnih vrst organizacijske udeležbe zaposlenih v podjetju je prikazan v tabeli.

		PARTICIPACIJA		
		PRI UPRAVLJANJU (Aktivna)	PRI POSL. USPEHU - DOBIČKU (Pasivna)	
UPRAVLJANJE	MANAGERSKO	IZ NASLOVA DELA		ZAPOSLENI – LASTNIKI
		1. individualna (soodločanje pri delu oziroma iz dela) 2. kolektivna (soodločanje o skupnih zadevah na podlagi dela)	finančni delež na podlagi dela	
	LASTNIŠKO	IZ NASLOVA KAPITALA		
		soodločanje v skupščini po kapitalskem principu (ena delnica en glas)	finančni delež na podlagi vloženega kapitala (števila delnic)	
		soodločanje v skupščini po kapitalskem principu (ena delnica en glas)	delež na podlagi vloženega kapitala (števila delnic)	ZUNANJI – LASTNIKI

Tabela: Celovit sistem različnih možnih vrst organizacijske udeležbe zaposlenih v podjetju

Znanstvene raziskave kažejo, da vse tri navedene vrste organizacijske participacije zaposlenih pozitivno učinkujejo v smeri večje poslovne uspešnosti sinergetsko (ob vzajemni podpori in s povečanim končnim učinkom), zaradi česar je vsekakor **priporočljivo v podjetju razvijati vse hkrati**. Kljub vsemu pa lahko rečemo, da je participacija zaposlenih pri poslovnem odločanju na temelju dela (sodelovanje pri upravljanju) primarna, preostali dve vrsti participacije pa sta dopolnilni obliki organizacijske participacije zaposlenih. Pozitivno učin–kovanje prve v smislu zgoraj navedenega osnovnega poslovnega cilja je namreč nesporno znanstveno dokazano tudi v primeru, če ni kombinirano z drugima dvema, medtem ko za drugi dve to ne velja.

Če s pojmom participativno (udeležbeno, sodelovalno) upravljanje razumemo vse vrste participacije (udeležbe) zaposlenih poleg participacije pri odločanju kakor tudi izgrajevanje vseh potrebnih pogojev (podpornih mehanizmov) za njihovo izvajanje, govorimo o **t. i. celovitem (integralnem) modelu participativnega upravljanja**, ki ga tu grafično ponazarjamo s sliko.

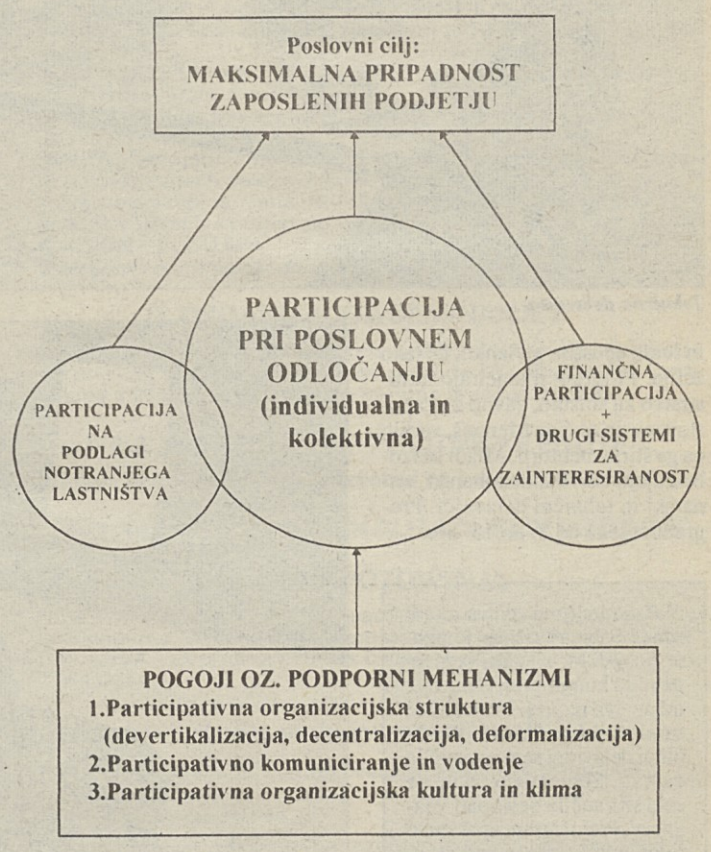

Slika: Celovit model participativnega upravljanja podjetja

S pojmom podporni mehanizmi označujemo različne aktivnosti, ukrepe in sredstva, ki služijo učinkovitejšemu uresničevanju primarnega, posredno pa tudi dopolnilnih sistemov participacije ali le–tem pomenijo celo nujno predpostavko, brez katere ne morejo v nobenem primeru delovati (npr. participativno komuniciranje). Konkretno imamo v mislih tri takšne mehanizme, in sicer:

a) oblikovanje participativne organizacijske strukture (devertikalizacija, decentralizacija in deformalizacija organizacije),

b) participativno komuniciranje in vodenje,

c) oblikovanje participativne organizacijske kulture.

Žal zaradi omejenega obsega tega prispevka tu ne moremo podrobneje razčleniti pomena posameznih navedenih mehanizmov za razvoj in funkcioniranje participacije zaposlenih.

Participativni način upravljanja podjetja seveda ne more biti »alfa in omega« poslovne uspešnosti. Če top menedžment naprimer postavi napačno poslovno strategijo in cilje ali če ni zagotovljena ustrezna tehnologija in podobno, seveda še tako visoko razvit model participativnega upravljanja ne more zagotoviti uspešnega delovanja organizacije in uresničevanja njenega poslanstva. Nedvomno pa je lahko eden izmed zelo pomembnih kamenčkov v mozaiku, ki tvorijo uspešno podjetje.

Gornja teoretična razprava ima en sam cilj, to je prispevati k čim hitrejši uveljavitvi pravilnega razumevanja pravega ekonomskega bistva sistema sodelovanja delavcev pri upravljanju, kakršnega sedaj na podlagi zakona iz leta 1993 uvajamo tudi v Sloveniji. Če bodo tako menedžerji kot tudi delavci ta sistem razumeli v opisanem smislu, bo lahko njegovo uresničevanje v praksi obojim prineslo pomembne koristi. Slabo pa bo, če bo še naprej prevladovalo sedanje popolnoma napačno pojmovanje, ki v sistemu sodelovanja delavcev pri upravljanju vidi le nekakšno novo obliko sindikalizma in izvajanja razrednega boja.

Podatki o avtorjih: **Mato Gostiša**, diplomirani pravnik in magister organizacijskih ved, Študijski center za industrijsko demokracijo "Studio participatis" (izobraževanje, svetovanje, založništvo); **Zvonka Šarman**, doktorica ekonomije, svetovalka v Inštitutu za razvijanje organizacijskih sistemov – IROS d. o. o. iz Ljubljane

To stran pripravlja Delavska enotnost v sodelovanju s Studiom participatis.

KRHKI CVET SAMOZAVESTI

V Sloveniji je okrog 120.000 brezposelnih, vsak tretji med njimi pa je star do 26 let. Tako velika brezposelnost mladih je ena izmed najbolj bolečih točk sedanjega časa. Problem je še posebej pereč, ker je veliko mladih brezposelnih brez poklica, marsikdo med njimi ni končal niti osnovne šole. Kako jim pomagati, da se bodo hitreje uspodobili za delo, da bodo lažje našli same sebe? S tem vprašanjem se ubadajo tudi v Centru za mlade odrasle v Mengšu, zaenkrat edinem tovrstnem centru v Sloveniji, ki poskusno deluje od lanske jeseni. Vanj je zazdaj vključenih 19 mladih, starih od 16 do 24 let.

Center za mlade odrasle v Mengšu deluje pod okriljem Mi-Amiga, privatnega podjetja za izobraževanje, ki ima svoje prostore tik ob glavni cesti, streljaj od občinske zgradbe, v prenovljenih prostorih, kjer so ženske včasih šivale šotore.

Program za izobraževanje mladih je pripravil Andragoški center v Ljubljani, pri čemer se je zgledoval po Danski, kjer je tovrstna dejavnost za mlade dobro razvita. Center za mlajše odrasle deluje po programu neformalnega izobraževanja, ki združuje sestavine poklicnega usposabljanja, splošnega izobraževanja in osebnostne rasti.

»Center smo odprli 7. novembra lani, priprave nanj pa so tekle kar dve leti,« je rekla direktorica Mi-Amiga **Tatjana Sivec Strmšek**. Dejavnost centra je neprofitna, medtem ko je preostala dejavnost podjetja profitno naravnana. Program traja od dveh mesecev do enega leta. Mladi se lahko v program vključijo kadarkoli, tudi sredi leta,

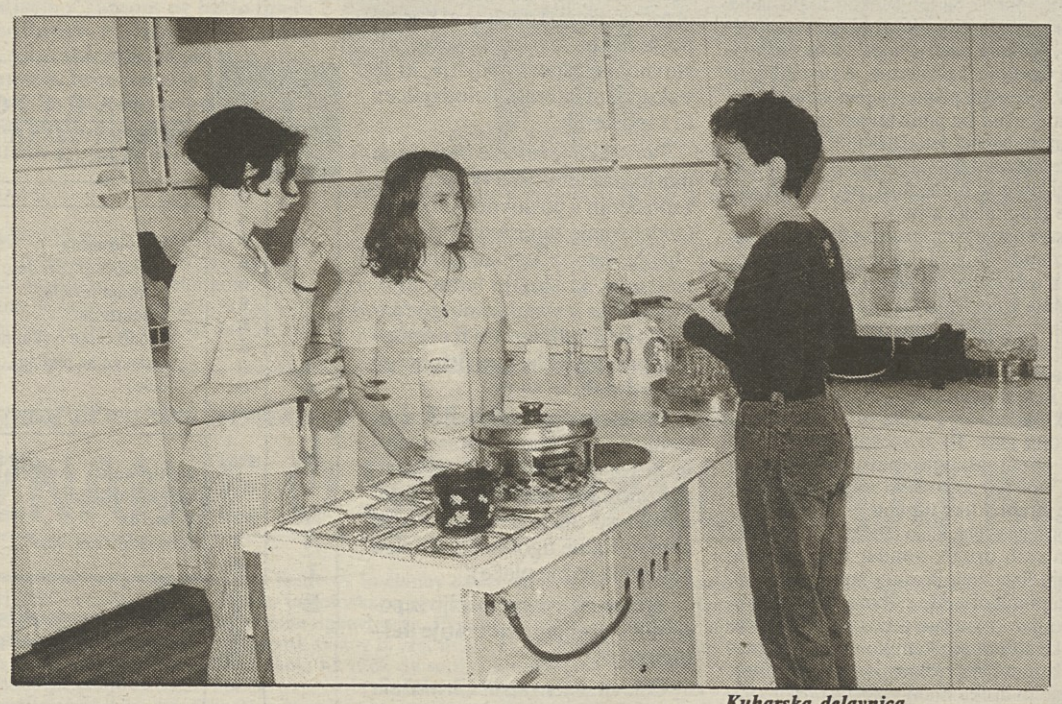

Kuharska delavnica

Tehnična delavnica

in tudi zapustijo ga lahko, če tako želijo. Program financirajo ministrstvo za šolstvo, zavod za zaposlovanje in občina Mengeš, vodijo pa ga štirje mentorji. Mladi se izobražujejo v šiviljski, kuharski, vrtnarski in tehnični delavnici. Program poteka od 8. do 15. ure.

Kaj menijo o centru mladi sami? Sabina Križman je takole povedala: »Tukaj sem se naučila kuhati praktično vse, od peciva naprej. Vsak dan si sami skuhamo kosilo. V tehnični delavnici sem se naučila barvati. Pomembno pa je, da sem se naučila nastopati v javnosti. Prej si nisem upala pred ljudi, zdaj pa mi ni več narodno. Postala sem bolj samozavestna, nekako se zdaj bolj veselim življenja. Rada bi postala frizerka. Zaposlila se bom in si sama plačala šolo...«

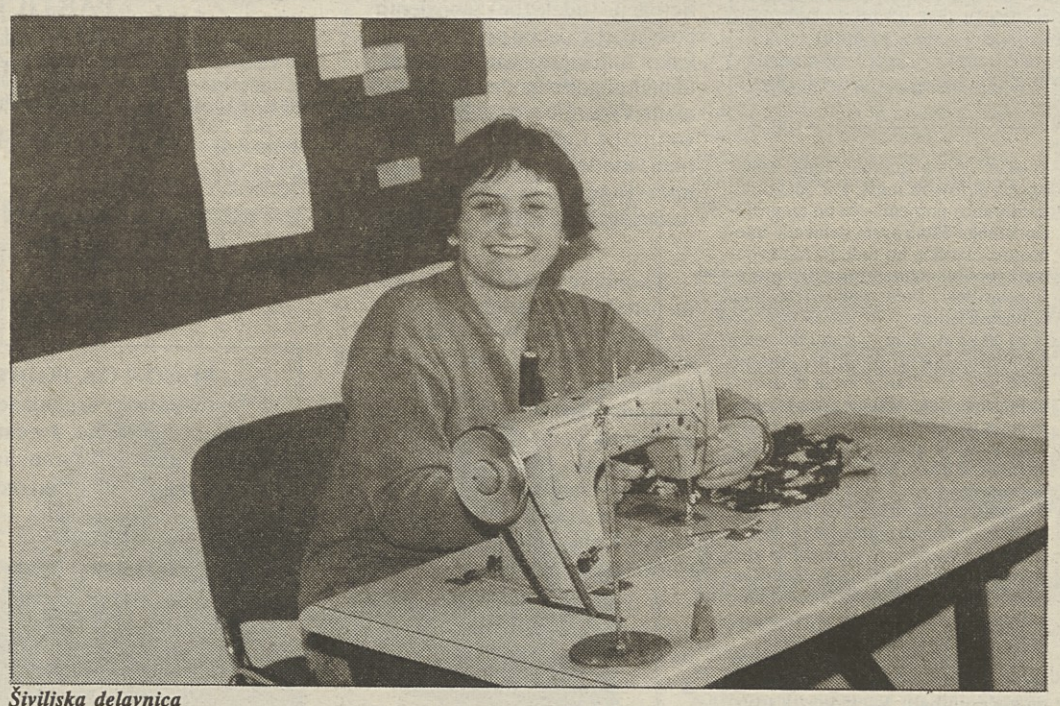

Šiviljska delavnica

Združevanje mladih

O nalogah in ciljih takega neformalnega izobraževanja smo se pogovarjali z vodjo centra mag. **Margareto Atelšek**. Takole je povedala: »V centru za mlajše odrasle se združujejo v glavnem mladi, ki so zgubili zaupanje vase in tudi v šolski sistem. Z delom v skupini jim skušamo to zaupanje vrniti.« Njihova samozavest je kot krhki cvet, ki ga je treba nenehno zalivati.

Z učenjem v skupini naj bi mladi odkrili in razvili svoje sposobnosti, si pridobili nova znanja in nove izkušnje, spoznali zanimive ljudi.

V praksi poteka program nekoliko drugače, kot je bilo zamišljeno. Mlade zanimajo stvari, za katere so pripravljalci programa menili, da jih ne bodo, in obratno. Zato program sproti prilagajajo potrebam mladih. Gre za nekakšno mešanico dela, druženja, izobraževanja in zabave. Po želji nekaterih mladih so tako v program vključili tudi angleščino, ki bo prišla zelo prav tistim, ki se nameravajo vključiti v nadaljnje izobraževanje.

Obiskovalci centra so v povprečju stari od 16 do 24 let ali v povprečju 19 let, deklet je šest, preostali so fantje. Polovica jih je končala osnovno šolo, polovica pa šest razredov osnovne šole ali pa prilagojeni program. Trije so končali dveletni program šiviljske in poklicne kovinske stroke. Nekateri so nekaj časa obiskovali tudi srednjo šolo. Večina med njimi nima več možnosti, da bi šolanje končala v rednem šolskem sistemu, ampak le kot občani. To pa pomeni, da si morajo sami plačevati izobraževanje. »Večina je takih, ki zavračajo redni šolski sistem,« razlaga Margarita Atelšek. »Počutijo se oguljufane, češ jaz sem nekaj drugega in nekdo mi je to storil, me prizadel. Skušamo jim pomagati, da spoznajo, da so takšni kot drugi, da so lahko v življenju

Margareta Atelšek, vodja Centra za mlade odrasle v Mengšu

Tatjana Sivec Strmšek, direktorica Mi-Amiga

Marinka Rajšp: »V Centru za mlajše odrasle smo mladi, ki nimamo zaposlitve, niti opravljene šole. Mentorji nam pomagajo doseči svoj cilj, v ročnih spretnostih in tudi s pogovorom z njimi. Mentorji so zelo veseli, če pridemo do željenega cilja. Veseli so, če nam lahko pomagajo. Zelo se trudijo, da bi mi uspeli, zato nam priporočajo, naj si izberemo tisto delavnico, ki nas veseli, nato se učimo matematike, slovenščine, angleščine in še kaj. Če hočemo biti dobri v šivanju, se odločimo za šiviljsko delavnico, če hočemo biti dobri vrtnarji, se odločimo za vrtnarsko, če hočemo biti dobri v kuhanju, se odločimo za kuharsko, in če hočemo narediti ptičjo hišico, gremo v tehnično delavnico.«

še bolj uspešni. Prek različnih oblik dela jim skušamo vrniti samozavest, jih navaditi na vztrajnost in red.«

Spoznavanje različnih poklicev

Vsako jutro (nekateri pridejo prej, nekateri kasneje) se pogovarjajo o različnih problemih, s katerimi se srečujejo v življenju in poskušajo najti ustrezne rešitve. Pogovarjajo se o možnostih nadaljnjega izobraževanja, zaposlovanja, pa tudi o spolnosti, mamilih, tatvinah, skratka o vsem, kar jih tisti hip zanima. V času izobraževanja dobivajo socialno pomoč za brezposelnost, to je po zakonu 60 odstotkov bruto zajamčene plače, kar je okrog 15.000 tolarjev neto, zraven pa dobijo še prevozne stroške.

V posebej opremljenih delavnicah izdelujejo različne izdelke, krožijo iz delavnice v delavnico. Tako si pridobivajo različne spretnosti in spoznavajo različne poklice. Svoje izdelke in dejavnost ob raznih praznikih predstavijo tudi drugim ljudem v okolju, učijo se pisati prošnje in življenjepis, kako iskati zaposlitev in navezovati stike z ljudmi. Gre za tri ravni izobraževanja, splošni, poklicni in osebni ter za mlajše odrasle povezuje tudi z različnimi organizacijami, podjetji in posamezniki v najbližji okolici. Po tej poti sodelujejo v različnih skupinskih akcijah v okolju, spoznavajo znane osebnosti, podjetja in druge ustanove. Na ta način tudi okolica spoznava njih. Možnosti, da se zaposlijo ali kako drugače uveljavijo, se s tem povečajo. Doslej se je zaposlil eden izmed gojencev.

Center za mlade odrasle skuša tako mladim, ki so se po nepotrebnem znašli na slepem tiru pomagati, da se vrnejo v življenje in uberejo nova pota tam, kjer so prenehali. »Nekatere je treba le malo poriniti, da naredijo v svojem življenju korak naprej, z drugimi pa je treba delati dlje,« razlaga Margareta Atelšek. Nekateri so zelo razvoj, ki se oblikuje ob delu. Vse kar se bodo naučili, bo na koncu zapisano v potrdilu o izobraževanju.

Pri različnih dejavnostih se Cen- sposobni, pa nimajo od doma nobene podpore. Globoko v duši pa so vsi nepokvarjeni otroci.«

Marija Frančeškin

Založba ČZP Enotnost
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

V Zbirki priročnikov za sindikalne zaupnike in strokovne službe smo zaradi izjemnega povpraševanja ponatisnili razprodani

(1) **SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE**
avtorjev Mata Gostiše in Gregorja Miklič 6.900,00 SIT

V tej zbirki imamo na zalogi še priročnike:

(2) **SOODLOČANJE, ZAPOSLOVANJE, KOLEKTIVNA POGODBA**
avtorja Heribert Kohl in Zvone Vodovnik 2.400,00 SIT

(3) **DOKUMENTI DRUGEGA KONGRESA ZSSS**
s statutom ZSSS 1.800,00

(4) **DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH NA POTI K EKONOMSKI DEMOKRACIJI** - mag. Aleksandra Kanjuo Mrčela
TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH – Nadja Cvek
SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽB – Gregor Miklič
URESNIČEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRIUPRAVLJANJU –Milan Utroša 2.000,00

Vse štiri priročnike lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4,Ljubljana po telefonu (061) 321-255 ali po faksu 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo ..... izvod(ov) priročnika pod zap. št. (1),

..... izvod(ov) pod zap. št. (2),

..... izvod(ov) pod zap. št. (3) in

..... izvod(ov) pod zap. št. (4).

Naročeno nam pošljite na naslov: .....

.....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Račun bomo plačali v zakonitem roku.
Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Kraj, datum: ..... žig

Podpis naročnika .....

MILIJON TOLARJEV DENARNIH POMOČI

»Članov ZSSS, ki so potrebni solidarnostne pomoči, je v Podravju veliko, sredstev za to pa je vse manj. Pred časom smo od članarine, ki je namenjena za delovanje območne organizacije, lahko odvajali za solidarnostno pomoč 5 odstotkov, sedaj pa se zbira v skladu za solidarnostne pomoči samo še 3 odstotke članarine,« pravi Marija Erakovič, ki v območni organizaciji ZSSS v Podravju skrbi za pomoč vsem tistim članom, ki so se znašli v stiski in ki so sami zaprosili za pomoč. »Čimprej se bomo morali dogovoriti, kako povečati obseg sredstev za solidarnostne pomoči, sicer ne bomo več sposobni zagotavljati pomoči vsem, ki so jo potrebni. Na področju zbiranja sredstev za solidarnostne pomoči je potrebno zagotoviti najširšo solidarnost med sindikati dejavnosti in ZSSS.«

V skladu za solidarnostne pomoči pri območni organizaciji ZSSS za Podravje se je lani zbralo okoli 3,8 milijona tolarjev oziroma za okoli 22 odstotkov manj kot leto poprej. Na srečo je lani za solidarnostno pomoč v Podravju zaprosilo skoraj polovico manj članov kot leta 1994. Lani je za pomoč prosilo 442 članov, predlani pa 809. V letošnjih prvih štirih mesecih je število prosilcev ponovno začelo naraščati.

Zato je sklad za solidarnostne pomoči do konca letošnjega aprila razdelil že za 1.095.000 tolarjev solidarnostnih pomoči, od tega 290.000 tolarjev iz rednih sredstev območja. Če se socialne razmere v Podravju ne bodo izboljšale in se število prosilcev ne bo zmanjšalo, bo skladu za solidarnostne pomoči pri območni organizaciji ZSSS še pred koncem leta zmanjkalo sredstev. Tako vsaj ta trenutek kažejo številke.

Za solidarnostno pomoč prosijo tudi zaposleni delavci

Članice in člani se na območno organizacijo zatečejo po pomoč največkrat zaradi tega, ker v podjetju, kjer so zaposleni, plač ne prejemajo redno ali pa jim te ne zadoščajo za preživljanje družine. Med prosilci je tudi zelo veliko brezposelnih, ki so izgubili zaposlitev ob stečaju podjetja, na zavodu za zaposlovanje pa še niso prejeli denarnega nadomestila za čas brezposelnosti.

Marsikatero mariborsko podjetje, ki je moralo v stečaj, delavcem ni uspelo izplačati ene ali več zadnjih mesečnih plač, zato so bili številni ob stečaju podjetja že čisto brez prihrankov. V zvezi s tem so zelo zgovorni podatki za leto 1995.

Lani je sklad za solidarnostne pomoči pri območni organizaciji ZSSS za Podravje izplačal 420 prosilcem za skoraj 3,6 milijona tolarjev denarnih pomoči. Med vsemi prosilci je bilo 98 zaposlenih. Njim je sklad izplačal skupno 645 tisoč tolarjev denarnih pomoči. Nezaposlenih je bilo 314 prosilcev in tem je sklad izplačal za skoraj 2,9 milijona tolarjev pomoči.

Med tistimi, ki so bili deležni denarne pomoči, je bilo tudi 8 upokojenih članov in članic, ki so se znašli v stiski. Povporečna višina izplačane denarne pomoči je bila lani 8.436 tolarjev, za 68 odstotkov večja kot leto poprej. Svobodni sindikati z denarno pomočjo pomagajo svojim članom in članicam premagati samo najhujšo stisko, v kateri so se znašli zaradi neodgovornega ravnanja menedžerjev v podjetjih ali neusklajenosti zakonov ali prepočasnega dela

Marija Erakovič

različnih organov in služb ali drugih okoliščin. Kjer zatajijo menedžerji in država, priskoči delavcem na pomoč sindikat.

Najtežje je delavcem v tekstilni in kovinski industriji

»Denarne pomoči dodeljuje posebna komisija sklada, ki se sestaja mesečno. Komisija deluje po pravilniku o dodeljevanju materialne pomoči, ki ga je sprejel svet sklada,« pojasnjuje Erakovičeva.

Poleg denarnih pomoči pomaga sklad članom in članicam tudi z obleko in obutvijo. Nekateri člani sindikata in drugi posamezniki skladu darujejo tudi rabljene gospodinjske aparate, ki jih ta razdeli med tiste, ki so potrebni pomoči.

Poleg tega sklad deli tudi higienske pakete, pakete s pralnimi praški in drugo. Skladu tu in tam podarijo kaj tudi posamezna podjetja. Tako mu je lani podjetje Henkel–Zlatorog podarilo 50 paketov s po tremi kilogrami pralnega praška, ki jih je prav tako razdelil.

Med delavci, ki so zaposleni, pa so bili kljub temu prisiljeni zaprositi za solidarnostno pomoč, jih je bilo v zadnjem letu največ iz tekstilne industrije, gradbeništva, obrti in kovinske ter elektroindustrije. Med brezposelnimi prosilci za pomoč pa je bilo največ kovinarjev in tekstilcev ter delavcev v gradbeništvu, obrti, kemiji in trgovini. Najmanj prosilcev za solidarnostno pomoč pa je iz vrst delavcev v državnih in družbenih organih.

Bo ob novem valu stečajev v Mariboru bo sklad imel dovolj sredstev za solidarnostne pomoči?

Maribor čaka nekaj zelo hudih socialnih pretresov. Pred vrati je stečaj delniške družbe Tam, kjer je še vedno zaposlenih okoli tri tisoč delavcev. Vse kaže, da bo morala v stečaj tudi Hidromontaža. Zelo velike težave pestijo tudi tekstilno industrijo in del trgovskih podjetij. Veliko vprašanje je, koliko jih bo preživelo, koliko pa jih bo moralo v stečaj. Kaj hitro se lahko zgodi, da bo v Podravju še pred dopusti zaradi stečajev ostalo brez dela nekaj tisoč delavcev.

Izkušnje kažejo, da se delavci ravno takrat, ko izgubijo zaposlitev, znajdejo v najhujših težavah, saj morajo najmanj mesec dni čakati na dodelitev denarnih nadomestil za čas brezposelnosti oziroma za dodelitev socialne pomoči, če so do nje upravičeni. V teh najtežjih razmerah se lahko delavci po pomoč zatečejo samo na sindikate.

Lani je sklad za solidarnostne pomoči pri podravski območni organizaciji zaradi pomanjkanja sredstev zavrnil samo 22 prosilcev. Letos se socialne razmere v Mariboru in Podravju še naprej slabšajo. Zato sklad verjetno ne bo zmogel zbrati dovolj sredstev za solidarnostno pomoč vsem članom in članicam, ki bodo zanjo prosili, brez širše solidarnosti znotraj sindikatov dejavnosti in ZSSS.

Tomaž Kšela

Razdeljevanje brezplačnih kosil v Mariboru

ATRIS d.o.o.

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 19

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na 061/131 00 33, int. 384, 385, 061/326–982 ali 322–975; naš telefaks je 061/326–982 ali 317–298, žiro račun 50101–601–92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

1. **BOHINJ** – počitniški hišici v UKANCU – za 6 oseb – tri spalnice, kuhinja, dnevna soba, kopalnica, 150 m od jezera. Cena 80 DEM. Termini v maju in juniju.
2. **BLED – HOTEL JELOVICA** – dvo– in triposteljne sobe, polpenzion 44 DEM, doplačilo za polni penzion 12 DEM. Popusti: otroci do 2 let gratis, od 2 do 12 let 30% popusta. Zelo ugodni pogoji za seminarsko delo. Popolnoma obnovljeni del hotela omogoča bogat sprostitveni in rekreacijski program za najzahtevnejše goste.
3. **KRANJSKA GORA** – PENZION SATURN – nad jezerom Jasna, dvo–, tri– ali štiriposteljne sobe, TWC, polpenzion 39 DEM.
4. **MORAVSKE TOPLICE** – zasebna hiša, 2–, 3– in 4–posteljne sobe. Cene: nočitev z zajtrkom 1.700 SIT, polpenzion 2.600 SIT, polni penzion 3.150 SIT. Ponudbo priporočamo!
5. **POKLJUKA** – DVO ALI ŠTIRIPOSTELJNI APARTMAJI – spalnica, kuhinja, kopalnica. Cena dnevnega najema 55 oz. 70 DEM. Brunarica za 8 oseb, cena 135 DEM.
6. **RATEČE – PLANICA** – počitniški dom s 23 ležišči, cena polpenziona 35 DEM, polnega penziona pa 41 DEM.
7. **NOVIGRAD** – trisobno stanovanje, možnost bivanja za 5 oseb, cena 55 DEM.
8. **BOHINJSKA ČESNICA** – privatna hiša, 4 dvoposteljne sobe, TWC, kuhinja. Cena 18 DEM na osebo, apartmaji za 4 osebe 115 DEM. Možnost naročila obrokov.
9. **SORIŠKA PLANINA** – počitniški dom – triposteljne sobe in bungalov za 6 oseb. Primerno za taborniške skupine, šolo v naravi. Polni penzion 26 DEM.
10. **ČATEŽ** – kmečki turizem, štirje apartmaji z možnostjo uporabe kuhinje ali pa hišne ponudbe. Ponudba je dopolnjena z jahalno šolo, veslanjem na Krki in kopanjem v Čatežkih toplicah. Najem apartmaja za 4 osebe je 75 DEM.
11. **ROGLA** – hotel PLANJA – polpenzion v dvoposteljni sobi 5.300 tolarjev, najem apartmaja v Termah Zreče za 4 osebe 7.200 tolarjev dnevno. Člani sindikata delavcev gostinstva in turizma imajo 10% popust.
12. **BOHINJ** - Zoisova plana - garsonjera za 4 osebe, opremljena kuhinja. Cena najema 60 DEM na dan.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. **Počitniške hišice v Čatežu, Atomskih toplicah ali Moravskih toplicah, Banovcih, Ptujskih toplicah, Rogli, Bovcu, Bohinju ali Kranjski Gori** za vsa obdobja.

Informacija sindikalnim zaupnikom

ATRIS bo v času dopustov v juliju in avgustu razpolagal z vrsto počitniških zmogljivosti. Pokličite nas in poslali vam bomo katalog. **Člani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije imajo v objektih na poreški rivieri 5% popust. Objavite našo ponudbo v vašem glasilu.**

B. DOPUSTI 1996 – POLETJE 1996

OD 22.6. DO 5.9.

1. **BARBARIGA PRI PULI** – enosobno stanovanje za 4 osebe, najem 7 dni, 75 DEM dnevno.
2. **PIRAN** – štiriposteljni apartmaji. Cena najema 95 DEM na dan.
3. **POKLJUKA** – dvo– ali štiriposteljni apartmaji. Cena najema 60 do 80 DEM na dan.
4. **FIESA** – tri– ali štiriposteljne sobe, tuš, WC. Polpenzion 52 DEM na dan, otroci do 10. leta imajo 30 % popust.
5. **PORTOROŽ – LUCIJA** – dvosobno stanovanje – dve spalnici, kuhinja, kopalnica, za 4 – 5 oseb. Dnevni najem 110 DEM in turistična taksa.
6. **MORAVSKE TOPLICE** – dvo– ali triposteljne sobe s tušem, wc–jem, možnost uporabe kuhinje. Cena 1.500 SIT na osebo, polpenzion 2.700 SIT, polni 3.200 SIT.
7. **UMAG** – hotel ISTRA – 7 dni, najem 414 DEM
   – apartmaji POLINEZIJA za 5 oseb – 7 dni, najem 850 DEM.
8. **NOVIGRAD** – hotel MAESTRAL – 7 dni, polpenzion 455 DEM.
9. **MAREDA PRI NOVIGRADU** – dvosobno stanovanje za 4 – 5 oseb, dnevni najem 69 DEM in turistična taksa.
10. **NOVIGRAD – KASTANJA** – izbirate med tremi naselji apartmajev, bungalovov ali apartmajskimi hišicami s polpenzionsko storitvijo. Termini so sedemdnevni od 29. junija dalje.
    Cene: – apartmaji za 3 ali 5 oseb – polpenzion 58 DEM
    – bungalovi za 2 ali 4 osebe – polpenzion 58 DEM
    – lesene hišice za 2, 3 ali 4 osebe – nočitev 17 DEM/osebo, možnost polpenziona
    – hišice za družinski dopust z dvema ali tremi spalnicami, kuhinjo, kopalnico – 85 oz. 95 DEM dnevno.
11. **POREČ** – hotel TAMARIS – 7 dni, polpenzion 500 DEM, do 26. 7. – 371 DEM.
    – hotel LUNA – 7 dni, polpenzion 463 DEM
    – hotel PICAL – 7 dni, polpenzion 561 DEM
    – hotel NEPTUN – 7 dni, polpenzion 463 DEM
    – hotel DIAMANT – 7 dni, polpenzion 456 DEM
    – hotel GALEB – 7 dni, polpenzion 370 DEM
    – apartmaji LANTERNA za 3 osebe 98 DEM, za 4 osebe 110 DEM
    – apartmaji LUNA za 3 osebe 104 DEM, za 4 osebe 116 DEM
    – apartmaji DIAMANT za 2–4 osebe 115 DEM, za 4–6 oseb 135 DEM.
    Za člane ZSSS so cene 5% nižje.
12. **OTOK MALI LOŠINJ** – Nerezine – enosobno stanovanje za 4 osebe, termini praviloma 7 dni – cena 82 DEM na dan. Od 16.16. do 22.6., cena 60 DEM.
13. **OTOK CRES – MIHOLAŠČICA** – garsonjera za 4 osebe, termini praviloma 7 dni – cena 76 DEM na dan.
14. **OTOK PAG – mesto PAG** – privatna hiša v središču mesta, dvo in triposteljne sobe s TWC ali 3 in 4 posteljni apartmaji, kuhinja, kopalnica. Cena ležišča 14 DEM/dnevno.
    – primestje PAGA – privatna hiša, apartma za 4 ali 6 oseb: vrt, terasa, balkon, roštilj, zunanji tuš, 300 metrov od peščene plaže – cena 16 DEM/osebo.
    – obrobje PAGA – dvosobni apartma za 4 osebe, kuhinja, kopalnica, balkon; garsonjera za 2 osebi, kuhinjska niša, kopalnica, balkon. Cena 16 DEM/osebo – 250 m od plaže.
    – DRUŽINSKI HOTEL TONY – triposteljne konfortne sobe, TWC, balkon – pritličje ali 1. nadstropje. Cena polpenziona 44 DEM, možna nočitev z zajtrkom, lastna restavracija in bife. Hotel ima lastno peščeno plažo 20 m od objekta. Parkiranje na urejenem parkirnem prostoru.
15. **HVAR** – hotel PALACE – polpenzion, za 7 dni 434 DEM
    – hotel ANFORA – polpenzion, za 7 dni 434 DEM.
16. **BRAČ** – privatni apartmaji za 2 osebi 493 DEM, za 4 osebe 747 DEM, za 6 oseb 921 DEM.
17. **KORČULA** – hotel LIBURNIA – polpenzion 455 DEM
    – hotel MARKO POLO – polpenzion 375 DEM
    – apartmaji BON REPOS za 2 osebi 530 DEM, za 4 osebe 630 DEM, za 6 oseb 805 DEM.
    Turistična taksa je 2,10 DEM za odrasle osebe na dan.
18. **KRANJSKA GORA** – Penzon Porentov dom, dvosobne sobe, TWC; cena polpenziona od 31 do 37 DEM na osebo. Popusti za otroke.
19. **RADOVLJICA** – namestitev prikolic v campu ob bazenu z ogrevano vodo. Cena za tri mesece namestitve je 1000 DEM.

C. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje doma ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.

1. **ENODNEVNI IZLET PO BELI KRAJINI** preko Muljave in Žužemberka, objsk metliške kleti, naselja Adlešiči, kosilo na poznani kmetiji pri ŠKALOVIH v Cerovcu. Idealno za 45 oseb. Cena 65 DEM na osebo.
2. **KOČEVSKA REKA – Borovec – Trava** – prijazen izlet na nekdaj zaprto območje. Program oblikujemo po želji skupine. Neokrnjena okolica omogoča posebne programe za sindikalne skupine – pikniki in družabna srečanja, lovcem, ribičem, športnikom – kajakašem, rafting. Posebej priporočamo obisk gostišča Travljansko v idilični vasici Trava. Ponudba domačih kulinaričnih dobrot.
3. **KOČEVJE** – MOTEL JEZERO – 7 apartmajev, restavraciji za po 25 oseb, primerno za slavnostne dogodke in zabavo.
4. **DOLINA SOČE** – ogled muzeja v Kobaridu, Dantejevega Pekla, vožnja z ladjo Lucijo, kosilo in zabavni program. Cena 1 700 tolarjev.
5. **PORTUGALSKA** – štiri ali petdnevno potovanje z ogledi – avionski prevoz iz Trsta. Cena 990 DEM.
6. **ŠPANIJA** – 4 dni Barcelona ali Madrid. Poseben popust za skupine.
7. **MALTA** – sedemdnevno bivanje na Malti in potovanja z landroverji po ostalih delih otoške države. Primerno za maturantske in absolventske skupine. Cena od 749 do 805 DEM na osebo. Možnost bivanja v hotelih s polpenzionsko uslugo ali najem apartmajev.
8. **LONDON** - EURO 96 - polfinalna, finalna tekma evropskega prvenstva v nogometu, odhod 25.6., 7 dni, cena 1.490 DEM na osebo.

D. ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRISA in Hotela KOMPAS v Bohinju. Organiziramo eno– ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev. Cena penziona 4.350 tolarjev. Tehnična oprema je zagotovljena.

F. NAJEM ALI NAKUP POČITNIŠKE ENOTE

1. Kupimo počitniško naselje v **hrvatski Istri** z cca. 350 ležišči.

G. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

H. VELIKA POTOVANJA

1. **NEW YORK** – šestdnevni ogled mestnih znamenitosti in za doplačilo Washingtona, West Pointa, Niagarskih slapov itd. Cena 1.499 DEM.
2. **ŠRILANKA** – desetdnevni obisk čudovite dežele, za skupine cena 2.300 DEM.

G. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob skupni pripravi vašega osebnega programa.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 20 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in druge stroške; najmanjši znesek stroškov odpovedi je 4.000 tolarjev, pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spreminjajo za več kot 7%. Po plačilu gostje prejmejo našo napotnico. V primeru, da naše napotnice ne prejmete 7 dni pred odhodom, nas nujno pokličite.
Pri posebnih akcijah z znižano ceno aranžmajev je potrebno takojšnje 10% plačilo, ki se obravnava kot kavcija, ob odpovedi se znesek ne vrača.
Za dopuste je možno obročno vplačevanje 40, 30, 30%. Celotno plačilo 10 dni pred odhodom na dopust.
Programe v tujini obravnavamo v skladu s splošnimi navodili potovalne agencije, ki je organizator potovanja, in jih gostje prejmejo ob prijavi. Prijava je sprejeta, ko je vplačanih 30% cene aranžmaja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.
ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar,
direktor borze

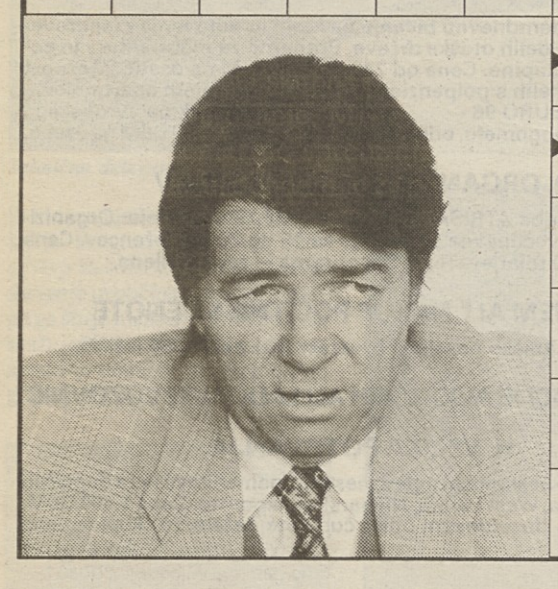

Avtor: BORUT LEVEC

RESNIČNOST, REALNOST
NAJDALJŠA REKA V FRANCIJI
FILMSKI REŽISER WELLES
NOGOMETNI KLUB
MORILSKI KIT
FILMSKI REŽISER ANNAKIN
FILMSKI REŽISER VARVA
ŠPORTNA NAPOVED
KDOR ŽVEČI TOBAK
VELIKA EPSKA PESNITEV
PESEM POSVEČENA APOLONU
IZBIRA BLAGA
DETE
VREDNOSTNI PAPIR
EGIPČANSKI SVETI BIK
HOLINSKA ORGANSKA SPOJINA, LIPOID
GRŠKI JUNAK

DRŽAVA V ZAHODNI AFRIKI

POSTOPEK ZA PRIPRAVO BIZGANEGA BETONA

PODEŽELSKO NASELJE
PRAŠEK ZA BARVANJE LAS
DVORNA URADNICA
IZLOŽBENO OKNO

MESTO V ŠVICI
ELEKTRARNA NA DRAVI
DODATEK TESTU PRI PEKI KRUHA
NEKDANJA MERA ZA SILO
GRŠKA ČRKA
GORSKI DNEVNI METULJ
ANGLEŠKO MOŠKO IME
MESTO V ITALIJI

FRANCOSKI PLEMIŠKI NASLOV
PEVKA ABDULL
OTOK V ALEUTIH
OKONČINA
TETOVO
ZADNJICA

DELAVSKA ENOTNOST
ŽIVLJENJESLOVEC
SLOVENSKI PISATELJ
OZKA KOLUTASTA CEVKA
DEL TEDNA
RIBJE JAJČECE
NEMŠKO IME ZA ZILJSKO DOLINO
DELEŽ DRUŽABNIKA
AMERIŠKA TISKOVNA AGENCIJA
POKRAJINA V GRČIJI
NAJDALJŠA REKA V ALBANIJI

NORDIJSKA BOGINJA MORJA
MESTO NA POLJSKEM
KRVOSES
JAPONSKI DROBIŽ
PREDAJA
Pripravil: SALOMONOV UGANKAR

TRAVA Z VELIKIMI KLASKI
MOŠKO IME
PAPIGA Z NOVE ZELANDIJE
DUHOVNIŠKI STREŽNIK
SLOVENSKI PISATELJ (Igo)
HUDA ČREVESNA BOLEZEN
SLOVENSKO IME DVEH MESECEV

NAOČARKA
MAJEVSKO MESTO V GVATEMALI
RAZTELEŠEVALEC
JUŽNOAMERIŠKA KAČA VELIKANKA
KAREL ŠTREKELJ
CESTNI ZAVOJ

BLOMDAHL, ELEKTRON. OPERA
REKA V GRŠKEM PODZEMLJU
VRSTA KALCEDONA
LONČNICA S PISANIMI LISTI
PTIČJA SAMICA
CIGAN
PISATELJICA NIN

BARVA POLTI
IZVORNI KRAK REKE MENAM
PISNA OPOMBA
TUNIZIJA
SIEGFRIED PALM
ZIMBABVEJSKI POLITIK (Joshua)
NACE ŠUMI
LEPOTNA KRALJICA
LJUDJE ROJENI ISTEGA LETA
GOROVJE NA KRIMU
STOLETJE, VEK

Nagradna križanka
MEHIŠKI KITARIST (Carlos)
IGRA Z ŽOGO
NAZORJEVA PESNIŠKA ZBIRKA
DEL FOTOAPARATA
LJUBIMEC SVEČENICE HERO
GRELEC

KAREL ERBEN
DEL ZAHODNE INDIJE
MED. BEGUNSKA ORGANIZACIJA
SLOVENSKI SLIKAR (Anton)
BALZACOV JUNAK
REKA V ŠVICI
GLAVNO MESTO EGIPTA

ŠVEDSKA FILMSKA IGRALKA (Lena)
OLIVERA KATARINA
AMERIŠKA SLIKAR (Wyatt)
PREPIR
GRŠKI PLES
ZADETEK PRI TOMBOLI
ALFI NIPIČ
VARNOSTNO RAZSTRELIVO

ŠIRJAVA
REKA NA SEVERU NEMČIJE
MENIČNO PLAČILO
ZAPREGA
NAUK, PO KATEREM JE UM TEMELJ SVETA
JAPONSKI DENAR
SPODNJI DEL POSODE
ŽIDOVSKI KRALJ
VRSTA AMERIŠKE SMOKVE
SLADKOVODNA RIBA
PRIPADNICA ITAKOV

INDIJSKI KRALJ
ARGON
RAZSTAVNA PLOŠČA
ITALIJANSKI SMUČAR (Ivano)
PONOS, ČAST
KENIJSKI PREDSEDNIK (Daniel Arap...)
JAKOVA SAMICA

RDEČI KRIŽ
VRTNA LOPA
SMUČARSKI KLUB
DANSKI OTOK
RUŠA, TRATA
MOŠKO IME
OKORELOST
ZBIRKA PODATKOV

POLUKSOV BRAT
NOBELIJ
ŽIVALI, KI LEŽEJO JAJCA
CERKVENI ZBOR
TEKOČINA V ŽILAH
BIKOV GLAS
ŽELO ŠALE
NEKDANJI IZRAELSKI POLITIK (Aba)

SRBSKI VOJNI ZLOČINEC
MEDICA
IVO MOJZER
DOLENJSKA REKA
POVRŠINA, OBMOČJE
ČELADA
FILOZOF MARX
KNJIGA ZEMLJEVIDOV, ATLAS

GRŠKA MATI BOGOV
AMERIŠKI PEVEC (Frankie)
STEBLO PRI KROMPIRJU
ŠKOTSKI PISATELJ (Walter)
PODOBA
SREDOZEMSKI OKRAŠNI GRM

MOČVIRSKA PTICA
NIZOZEMSKI SLIKAR (Frans)
TULIJ
GLAVNO MESTO JORDANIJE
ZADNJA IN PRVA ČRKA
SLOVENSKI PISATELJ (Jakob)

PEVKA ZADORA
POROKA, SVATBA
RASTLINSKO SOCVETJE
HRVAŠKI IGRALEC (Antun)
PERJE PRI REPI
INOSLAV
VRHNJA HALJA PRI MUSLIMANIKAH

POLITIČNO ZATOČIŠČE
KITAJSKO IME ZA MACAO
RAZLIČNA VOKALA
PLEMIŠKI NASLOV
RENIJ

ZNAMKA FRANCOSKIH AVTOMOBILOV
VARSTVENA ZAPORA

DRAG KAMEN
NAPADALEC NA POLITIČNO OSEBNOST

Nagradna križanka št. 23/24

Rešeno križanko nam pošljite do. 4.junija 1996 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 23.

Nagrade za rešeno križanko so: (1.) - ura Etic Quartz, (2.) - 5.000 SIT, (3.) - 3.000 SIT, (4.) - 2.000, (5.) - knjižna nagrada.

Rešitev nagradne križanke št. 21:

ANDREAS, GOLDBERGER, NAREKOVALNI APARAT, ACETON, GI, NIPPON, SINAN, BAVČAR, ABEL, TO, ROMARIO, DK, ASA, ANI, MARINKA, ORR, SJ, SARA, LAN, OGABA, STOKLASA, MLINČEK, SLAVOLOK, STALIN, INANA, AZIATI, NRAVI, RINA, KANADA, VEDA, PIK, OPAS, TK, OP, PALMIRA, BEN, ALBI, BES, JOJO, IONA, KANAAN, ANKETA, AKOLADA, LEALI, VALJ, IRIG, NORINA, KERR, SOL, ACER, KO, JASA, KROGLA, MATS, TIMOR, GN, FAZAN, SLA, REM, GANA, LISTON, SEKTANT, EROTI, ANTARES, AA, KARP, LINGAM, SAONA, UGANDA, STEBER, OMO, DRAGO, LS, ATEK, PLAN, ŠČERNJAVIČ, LUKA, TD, ITO, OBED, PILASTER, NANA, ATAVIZEM, ARI, NOVA MEHIKA, RINKA, OMETALO, AR, ALKAN

Križanko pripravil

SALOMONOV UGANKAR

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 21:

1. Vili Novak, Prušnikova 44, 2000 Maribor
2. Anica Žgajnar, Kramplje 7, 1385 Nova vas
3. Dragica Ravlik, Na jami 5, 1000 Ljubljana
4. Iztok Maučec, Ravenska 3, 9231 Beltinci
5. Franc Zakrajšek, Opekarna 2a, 1420 Trbovlje

Nagrade bomo poslali po pošti.

NAGRADNI SKLAD

Ta teden sta praktični nagradi v naš nagradni sklad prispevala:

Uro Etic Quartz – **UZO, d. o. o.**, podjetje za trgovino, proizvodnjo in storitve Parmova 53, 61000 Ljubljana – tel.: 061/301-787; Trgovina: Hala Tivoli, Celovška 25, tel.: 061/1315-155. V njej prodajajo ure, zlato in ostalo; kozmetiko svetovnih znamk, igrače, avdio-video tehniko, tekstil – Casucci, Lee, Legend in drugo.

Pletene izdelke – Pletilstvo Fočič, Ljubljana, Pot na Hreše 25.

POZOR!

K sodelovanju vabimo vse (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.